

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

**Obamův pivot a jeho dopady na americko-
korejské vztahy**

Bakalářská práce

2020

Barbora Červinková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Obamův pivot a jeho dopady na americko-korejské vztahy

Bakalářská práce

Autor práce: Barbora Červinková

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sehnálková Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Barbora Červinková

Bibliografický záznam

ČERVINKOVÁ, Barbora. *Obamův pivot a jeho dopady na americko-korejské vztahy*. Praha. 2020. 46 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jana Sehnálková Ph.D..

Rozsah práce: 77 415 znaků

Anotace

Bakalářská práce se zabývá zahraničněpolitickými prioritami Baracka Obamy v asijsko-pacifickém regionu v letech 2009-2017. Důraz je kladen na změny ve vztahu Spojených států a Jižní Koreje. Práce je koncipována jako případová studie tzv. Obamova pívotu do Asie, který byl vyhlášen v roce 2011. Cílem této práce je popsat zahraniční politiku tehdejší americké administrativy a analyzovat, jaké dopady měla konkrétně na Jižní Koreu a na americko-korejské vztahy. V první části práce jsou popsána zahraničněpolitická východiska Obamovy vlády a podrobně potom první dva roky jeho spolupráce s Korejskou republikou. Druhá část popisuje co „pívot do Asie“ znamená. Poslední kapitola analyzuje dopady Obamova pívotu na Korejský poloostrov. Práce se zabývá čtyřmi hlavními oblastmi - oblastí politickou, bezpečnostní, vojenskou a obchodní. V politické sféře se práce věnuje vazbám Baracka Obamy na jeho jihokorejské protějšky I Mjong Baka a Pak Kun Hje. V oblasti bezpečnostní potom popisuje problém Severní Koreji a vůči ní uplatňovanou politiku. Revitalizace spolupráce americko-korejských složek je náplní otázky vojenství. V oblasti obchodu je popisována zejména dohoda o volném obchodu KORUS FTA. Práce došla k závěru, že byla díky Obamově pívotu značně posílena spolupráce Soulu a Washingtonu.

Annotation

This bachelor's thesis deals with Barack Obama's foreign policy priorities in Asia-Pacific region in the years 2009-2017. It focuses on the changes in the relationship between the United States and South Korea. The paper examines the so - called Obama's pivot to Asia, which was introduced in 2011. The goal of this thesis is to describe the foreign policy of U. S. administration at that time and to analyze the impact it had specifically on South Korea and on U. S.–South Korea relations. In the first part of the thesis, Obama's foreign policy strategies and goals will be described as well as the first two years of Obama's cooperation with the Republic of Korea. The second part describes the concept of the „Pivot to Asia“. The last chapter will analyze the impact of the Pivot on Korean peninsula. The thesis focuses on four main areas – politics, security, military and trade. In the political sphere, it analyzes Barack Obama's diplomatic ties with his Korean counterparts Lee Myung Bak and Park Geun Hye. In the area of security it describes the problem of DPRK and the applied North Korea policies. Revitalization of the U.S.–South Korea military is the center of the military sphere. Trade is represented by the free trade agreement KORUS FTA. The

bachelor's thesis concluded that thanks to Obama's pivot, the cooperation between Seoul and Washington was significantly strengthened.

Klíčová slova

Americko-korejské vztahy, pivot do Asie, Barack Obama, KORUS FTA, KLDLDR, Korejská republika, I Mjong Bak, Pak Kun Hje

Keywords

U. S. – Korea relations, pivot to Asia, Barack Obama, KORUS FTA, DPRK, Republic of Korea, Lee Myung Bak, Park Geun Hye

Title/název práce

Obama's Pivot to Asia and Its Impact on U.S.-Korea Relations

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Janě Sehnákové, Ph.D. za pomoc, trpělivost a ochotu během mého zpracovávání bakalářské práce.

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Barbora Červinková

E-mail:

97835726@fsv.cuni.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

7. semestr, 2019/2020

Semestr a školní rok ukončení práce:

8. semestr, 2019/2020

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Jan Hornát Ph.D.

Vedoucí práce:

Mgr. Jana Sehnálková Ph.D.

Název práce:

Obamův pivot a jeho dopady na americko-korejské vztahy

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Obamův "pivot do Asie" je označení zahraniční politiky Baracka Obamy vyhlášené v roce 2011. Touto politikou měly Spojené státy obrátit svou pozornost z oblasti Blízkého východu do asijsko-pacifického regionu, kde se měly začít rozsáhle angažovat. Diplomatické, bezpečnostní, vojenské, ale i obchodní vazby se státy v oblasti měly být posíleny a rozšířeny. Politika pivotu měla přinést Spojeným státům ekonomickou prosperitu, ale také měla zabránit Číně v mocenské expanzi. Ve své bakalářské práci se věnuji dopadům Obamova pivotu na Korejský poloostrov, zejména potom na americko-korejské vztahy. Důraz je kladen na politiku vůči Severní Koreji, na revitalizaci americko-korejských jednotek a na dohodu o volném obchodu KORUS FTA.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Od zadání projektu bylo téma rozšířeno o kampaň Baracka Obamy a o jeho zahraniční politiku před vyhlášením pivotu do Asie. Důvodem těchto změn byl fakt, že tato politika nebyla ohraničena momentem vyhlášení a koncem Obamovy vlády. Předcházely roky přípravy, které je nutné do vytváření pivotu také počítat. Dále byly vypuštěny některé kapitoly, například kapitola o Číně, a to z důvodu příliš úzkého tématického vymezení.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

První kapitola bakalářské práce se zabývá zahraničněpolitickými východisky Obamovy vlády. V této kapitole jsou popsány priority tehdejší americké administrativy v Asii a jejich plnění v prvních dvou letech Obamova působení ve Washingtonu. Tato kapitola obsahuje podkapitulu věnující se pouze Korejskému poloostrovu do vyhlášení pivotu v roce 2011. V další kapitole je popsán samotný pivot do Asie. Poslední kapitola hovoří o implementaci Obamova pivotu na Korejský poloostrov.

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

- 1)BADER, Jeffrey A. 2012. „Obama and China’s Rise: An Insider’s Account of America’s Asian Strategy“. Washington D.C.: Brookings Institution Press. Kindle Edition. 202 stran.
- 2)OBAMA, Barack. 2007. „Renewing American Leadership“. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/2007-07-01/renewing-american-leadership/>
- 3)CLINTON, Hillary. 2011. "America's Pacific Century". Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>
- 4)HYE, Park Geun. 2011. „A New Kind of Korea: Building Trust Between Seoul and Pyongyang“. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/northeast-asia/2011-09-01/new-kind-korea>

- 5)AHN, Taehyung. 2012. "Patience or Lethargy?: U.S. Policy toward North Korea under the Obama Administration". *North Korean Review* 8:1. 67-83.
- 6)KIM, Dongsoo. 2016. „The Obama Administration Policy Toward North Korea: The Causes and Consequences of Strategic Patience“. *Journal of Asian Public Policy* 9:1. 32-44.
- 7)NIKSH, Larry A. 2008. "Korea-U.S. Relations: Issues for Congress". CRS Report for Congress. 20 stran.
- 8)YOON, Soyeon. 2015. "South Korea's Wartime Operational Control Transfer Debate: From an Organizational Perspective". *Journal of International Area Studies* 22:2. 89-108.
- 9)COOPER, William H. a Mark E. MANYIN. 2006. „The proposed South Korea – U.s. Free Trade Agreement (KORUSFTA)“. Congressional Research Service. 37 stran.
- 10)"President Obama Speaks to the Australian Parliament". 2011. The Obama White House. Videozáznam. <https://www.youtube.com/watch?v=hdqI14rBswE>
- 11)SNYDER, Scott A. 2012. “ U.S. Policy Toward the Korean Peninsula: Accomplishments and Future Challenges”. *Kokusaimondai (International Affairs)*: 614. 14 stran.
- 12)JACKSON, Van. 2019. „The Rebalance, Entrapment Fear and Collapsism: The Origins of Obama’s North Korean Policy“. *Asian Perspective* 43: 4. 593-619.
- 13)STANGARONE, Troy. 2013. "Prospects for the U.S.-Korea Alliance Under Park and Obama". Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/blog/troy-stangarone-prospects-us-korea-alliance-under-park-and-obama>
- 14)WEITZ, Richard. 2013. „An enduring partnership: South Korea and the United States“. *Korean Journal of Defence Analysis* 25:3. 301-315.
- 15)CHANLETT-AVERY, COOPER, MANYIN, NIKITIN a Ian E. RINEHART. 2015. "U.S.-South Korea Relations". Congressional Research Report. 36 stran.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

Úvod	1
2 Zahraničněpolitická východiska Obamovy vlády	4
2.1 Korejský poloostrov	8
2.1.1 KLDR	12
2.1.2 Vojenská spolupráce	14
2.1.3 KORUS FTA	17
3 Obamův pivot do Asie	20
4 Implementace Obamova pivotu na Korejský poloostrov	22
4.1 KLDR	25
4.2 Vojenská spolupráce	29
4.3 KORUS FTA	32
Závěr	35
Summary	37
Použitá literatura	38

Úvod

V posledních několika letech zaplňují titulní strany novin a časopisů po celém světě témata týkající se působení Spojených států v asijsko-pacifickém regionu, ať už jde o přetrvávající snahu Washingtonu o denuklearizaci KLDR nebo o současnou obchodní válku s Čínou. Angažovanost USA v Asii a Pacifiku v takto rozsáhlém měřítku by se dala označit za trend posledního desetiletí, který nahradil v celosvětových médiích konflikty na Blízkém východě. Co ovšem stálo za tímto trendem?

Spojené státy si byly plně vědomy potenciálu tohoto regionu již v 19. století. Také v oblasti aktivně působily obchodně, vojensky i diplomaticky. Na přelomu nového tisíciletí se ovšem americká pozornost na čas stočila k Blízkému východu. Boj s terorismem prezidenta Bushe po osm let jeho vlády poněkud brzdil vývoj amerického angažmá v Asii. S příchodem Baracka Obamy do Bílého domu se ovšem situace změnila. Během jeho vlády byla vytvořena nová zahraničněpolitická strategie, která značně zredukovala pozornost, kterou Spojené státy věnovaly například Iráku nebo Afganistánu. Pod jeho velením se vrátily USA v plné síle do asijsko-pacifické oblasti, aby posílily svá spojení, rozšířily spolupráci a přinesly prosperitu oběma kontinentům. Dnes je tato politika známá pod pojmem Obamův „přepnutí do Asie“.

Bakalářská práce *Obamův pivot a jeho dopady na americko-korejské vztahy* vysvětluje americkou zahraniční politiku ve východní Asii za vlády Baracka Obamy od začátku jeho prvního funkčního období až do jeho odchodu z Bílého domu s důrazem na politiku pivotu vyhlášenou v roce 2011. Pracuji s předpokladem, že během prvních tří let působení prezidenta Obamy ve Washingtonu probíhala příprava na uvedení této politiky. Jak pivot fungoval v praxi vysvětluji na příkladu Korejské republiky a na její diplomatické, obchodní, bezpečnostní a vojenské spolupráci se Spojenými státy.

Na prvních stranách této práce popisuji, jak se Barack Obama vyjadřoval k zahraniční politice během své kampaně. Soustředím se zejména na body týkající se přímo asijsko-pacifického regionu. Dále analyzuji zahraničněpolitická východiska Obamovy administrativy do vyhlášení pivotu v roce 2011. V této části se věnuji obecným prioritám Obamovy vlády ve východní Asii, stavu americko-korejských vztahů při nástupu Baracka Obamy do funkce a poté změnám, které s jeho vládou přišly. V další kapitole následně popisuji samotný pivot. Hovořím o jeho vyhlášení a o jeho definici vytvořené prezidentem Obamou i Hillary Clintonovou. V poslední části práce dále analyzuji dopady

pivotu do Asie na Korejský poloostrov. Věnuji se například spolupráci Baracka Obamy s jeho korejskými protějšky, americko-korejské dohodě o volném obchodu, politice vůči KLDR nebo revitalizaci společných vojenských složek a popisují postupné změny, které s pivotem do Asie přišly.

Ve své bakalářské práci hledám odpověď na výzkumnou otázku, jakým způsobem ovlivnil pivot do Asie americko-korejské vztahy? Dále se soustředím na otázku, zda byl pivot v Jižní Koreji úspěšný nebo ne. Má teze předpokládá, že pivot v Jižní Koreji skutečně úspěšný byl, protože způsobil pozitivní vývoj vztahů mezi Soulem a Washingtonem. Cílem této práce je tedy detailně zanalyzovat zásadní události a témata, se kterými se musela Obamova administrativa vypořádat a které sama iniciovala.

Práce je pojata jako případová studie „pivotu do Asie“, tedy specifické zahraniční politiky Spojených států. Využívám kombinaci deskripce faktických událostí a analýzu jejich dopadů nejen na vztahy Spojených států a Jižní Koreji, ale také na oba státy samostatně.

Bakalářská práce vychází jak z primárních, tak ze sekundárních zdrojů. Nejdůležitějšími primárními zdroji jsou články přímých tvůrců politiky v obou zemích. Z nichž například článek „Renewing American Leadership“¹ Baracka Obamy, který byl sepsán během kampaně a popisoval Obamovy zahraničněpolitické vize. Dále článek „America’s Pacific Century“² Hillary Clintonové, který popisuje pivot do Asie a v neposlední řadě také „A New Kind of Korea: Building Trust Between Seoul and Pyongyang“³ Pak Kun Hje, taktéž psaný během kampaně a vysvětlující její postoj zejména k Severní Koreji. Dalšími klíčovými zdroji jsou potom videozáznamy oficiálních proslovů a jejich přepisy. Mezi nimi mimo jiné projev Baracka Obamy v australské Canbeře⁴ nebo projev prezidentů Obamy a I ke KORUS FTA⁵.

Dalšími významnými prameny se staly pravidelné přehledy vývoje americko-korejských vztahů od roku 2008 do roku 2020 vydávané publikačními službami Kongresu

---

¹ Barack Obama, „Renewing American Leadership“, Foreign Affairs, Červenec 2007, <https://www.foreignaffairs.com/articles/2007-07-01/renewing-american-leadership>

² Hillary Clinton, „America’s Pacific Century“, Foreign Policy, Říjen 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>

³ Park Geun Hye, „A New Kind of Korea: Building Trust Between Seoul and Pyongyang“, Foreign Affairs, Září 2011, <https://www.foreignaffairs.com/articles/northeast-asia/2011-09-01/new-kind-korea>

⁴ "President Obama Speaks to the Australian Parliament", The Obama White House, Listopad 2011, Videozáznam, <https://obamawhitehouse.archives.gov/photos-and-video/video/2011/11/17/president-obama-speaks-australian-parliament>

⁵ „President Obama on South Korea – U.S. Agreement“, The Obama White House, Prosinec 2010, Videozáznam, <https://obamawhitehouse.archives.gov/photos-and-video/video/2010/12/04/president-obama-south-korea-trade-agreement>

Spojených států Congressional Research Service, jejichž autory byli během Obamovy vlády zpravidla Emma Chanlett-Avery, William H. Cooper, Mark E. Manyin, Mary Beth Nikitin, Ian E. Rinehart a Mi Ae Taylor.

Klíčovým sekundárním zdrojem se stala kniha *Obama and China's Rise: An Insider Account of America's Asia Strategy* Jeffreyho A. Badera. Kniha popisuje tvorbu americké zahraniční politiky do roku 2011, u které byl autor osobně přítomen. Asijsko-pacifický region byl doménou Jeffreyho Badera, a tudíž hodnotím jeho publikaci jako velice nápomocnou při vytváření obecného povědomí o zkoumané politice. Zároveň jsem si ovšem vědoma možné zaujatosti autora.

Dalšími použitými zdroji jsou akademické články, reportáže seriózních světových časopisů a výjimečně také průzkumy veřejného mínění. Veškeré použité zdroje jsou cizojazyčné, zejména pak anglickojazyčné. Značná část je přeložena do anglického jazyka z korejštiny, popřípadě čínštiny. V textu je použita česká transkripce korejských jmen.

1 Zahraničněpolitická východiska Obamovy vlády

Američtí prezidentští kandidáti se zpravidla jen okrajově zmiňují během kampaně o svých záměrech v zahraniční politice. I přes jasnou artikulaci svých záměrů jsou často prezidenti nuceni během svého působení upustit od některých ze svých plánů a naopak se přiklonit k takovým, o kterých se během kampaně nevyjadřovali nebo se dokonce vyjadřovali záporně a to z důvodu neustále se měnící situace.⁶ Obamovy základní zahraničněpolitické priority ovšem známe, neboť je uvedl ve svém článku „Renewing American Leadership“ publikovaném v časopisu *Foreign Affairs* v roce 2007. Ačkoli se ani prezidentu Obamovi nevyhnuly změny, bylo z kampaně zjevné, že velkou roli v zahraniční politice bude hrát Asie.

Obamův článek začíná úvahou o různých hrozbách a o tom, jak jim jeho budoucí administrativa hodlá čelit. Promlouvá o bezpečnostních problémech na Blízkém východě, o zhoršování kvality životního prostředí, ale i o hrozbě, kterou představuje silící uzavřenost amerického lidu a neochota ke změnám. Odmítá konvenční řešení překážek tak, jako to dělal v minulosti George Bush. Dále hovoří o tom, že není moudré, aby se Spojené státy stáhly z mezinárodního dění, ale naopak nabádá k rozšíření obzorů.⁷ Z této části článku je možné dobře odhadnout, že Obamovy zahraničněpolitické kroky povedou částečně pryč z Blízkého východu, a to pravděpodobně někam, kde na Spojené státy nečekají pouze vojenské střety, ale ekonomická prosperita a pevné partnerství. Asijsko-pacifický region byl pro USA v tomto ohledu mnohem zajímavější.

Dále Barack Obama hovoří o posilování armády a o nutnosti vojenské podpory amerických spojenců v cestě za nastolením globální bezpečnostní stability. Jeho plány zahrnovaly navýšení počtu vojáků o 65 tisíc a členů námořní pěchoty o 27 tisíc globálně.⁸ Tento krok je možné odůvodnit snahou o zabezpečení partnerských států před hrozbou nestabilních států, například Severní Koreje. V době Obamovy kampaně vlastnila KLDK střely s doletem téměř 1600 kilometrů, což znamenalo přímé ohrožení Jižní Koreje i Japonska.⁹ Snaha o vojenské posílení v oblasti a rozšíření ochrany amerických spojenců

---

⁶ Gary J. Schmitt, "The Obama Administration's Approach to Asia: Early Signals", Washington D. C.: American Enterprise Institute for Public Policy Research 2, Říjen 2009, 1. Dostupné na <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep03073.pdf?refreqid=excelsior%3Ac42b3f6c22b656e349d0a0a5e70c6c33>

⁷ Obama, „Renewing American Leadership“, 1-2.

⁸ Ibid, 3.

⁹ Troy Griggs, "What Can North Korea Reach With Its Missiles?“, The New York Times, Srpen 2017, Přístup 25.4.2020, <https://www.nytimes.com/interactive/2017/08/10/world/asia/what-can-north-korea-reach-with-its-missiles.html>

byla tedy logická.

S vojenstvím ostatně souvisí i další z bodů v Obamově článku, a to zastavení šíření jaderných zbraní diplomatickou cestou. Tato priorita se opět vztahuje ke KLDR, která byla přímo v textu zmíněna. Na konci roku 2006 Severní Korea poprvé úspěšně otestovala jadernou zbraň.¹⁰ Zbraně hromadného ničení v rukou nestabilních států představují značné bezpečnostní riziko. KLDR tak začala přímo ohrožovat nejen své sousedy, ale celý asijsko-pacifický region. Pro budoucího prezidenta tato situace znamenala zvýšení pozornosti a změny v dosavadním přístupu ke Korejskému poloostrovu.

Klíčovým bodem byl tedy příslib budování nových partnerství a utužování stávajících. Obama v článku přímo hovoří o novém přístupu k Asii a o vytvoření nového rámce zahraniční politiky, který by zapojoval státy v oblasti do multilaterální spolupráce na mnohem osobnější úrovni. Stability a prosperity mělo být pod jeho dohledem dosaženo pomocí rozsáhlých dialogů nejen mezi Spojenými státy a jejich partnery, ale také mezi zeměmi v oblasti.¹¹

Z původních plánů Baracka Obamy bylo tedy možné tušit, že asijsko-pacifický prostor bude forbinou pro jeho zahraniční politiku. I bez znalosti priorit prezidenta je ovšem jeho zaměření pozornosti k Asii logickým krokem. Expanze vlivu v tak dynamické oblasti jako je Asie, s novými mocnostmi, ekonomickými giganty a prostorem pro investice, byla pouze otázkou času. Na základě myšlenek, které Obama vyjádřil už během kampaně, vznikl později tzv. „pivot do Asie“.

V roce 2008 zvítězil Barack Obama v prezidentských volbách nad republikánem Johnem McCainem. Po osmi letech republikánské vlády George Bushe tak měly přijít značné změny. Ty už Barack Obama během své kampaně koneckonců také avizoval. Ačkoli většina z těchto změn proběhla ve vnitřních záležitostech Spojených států, klíčových úprav se dočkala i zahraniční politika.

Prioritou prezidenta Bushe byl po dlouhých osm let Blízký východ. Po teroristickém útoku v září 2001 vyhlásil válku terorismu a jeho zahraniční politika se začala orientovat zejména na Irák a Afghánistán. Pro tyto problémy byly ovšem některé další, v jiných částech planety, poněkud zanedbávány. Všeobecná americká nevraživost vůči islámu také narušovala vztahy s některými muslimskými zeměmi.

Asijsko-pacifický region hrál v Bushově vládě druhé housle, ačkoli například

---

¹⁰ David E. Sanger, "North Koreans Say They Tested Nuclear Device", The New York Times, Říjen 2006, Přístup 17. 3. 2020, <https://www.nytimes.com/2006/10/09/world/asia/09korea.html>

¹¹ Obama, „Renewing American Leadership“, 13

americko-čínské a americko-japonské vztahy byly na velice dobré úrovni. Jihovýchodní Asie byla upozaděna a kupříkladu v Indonésii nebo Malajsii, které jsou částečně také muslimskými státy, se objevila vlna anti-amerikanismu.¹² Naopak přístup k Jižní Koreji byl relativně pozorný, ovšem vylepšit vztahy se Spojenými státy se tam nepodařilo.

Ve vztazích s Japonskem byl prezident Bush velice úspěšný. Navázal přátelské vztahy s tehdejšími premiéry Džuničirem Koizumim a i přes to, že se v Japonsku po Koizumihovo odchodu vystřídali během Bushovy vlády ještě další tři premiéry, americko-japonské vztahy zůstaly neporušeny.¹³ Japonsko se stalo nejdůležitějším partnerem Spojených států v oblasti a dokonce vyslalo své vojáky na pomoc i do zahraničí, do Afgánistánu i do Iráku.¹⁴

Rostoucím problémem v oblasti se ukázala Čínská lidová republika. Během osmi let ekonomicky expandovala natolik, že mohla Spojeným státům v oblasti hravě konkurovat, nemluvě o tom, že na konci vlády George Bushe dlužila americká vláda Číně téměř jeden bilión dolarů.¹⁵ Tato situace začala zneklidňovat jak Washington, tak jeho partnery v oblasti, zejména Japonsko.

Barack Obama tedy kromě válečných konfliktů na Blízkém východě zdědil po svém předchůdci nepříliš líbivou pozici Spojených států v Asii. Od začátku byla jeho vize v této oblasti jasná. Chtěl rozšířit americké působení a začít se aktivněji zapojovat se svými partnery. Přítomnost USA v asijsko-pacifickém regionu se opět měla stát jistotou stability pro spojence a měla vyvážit rostoucí vliv Číny. Rozšířená měla být i pozornost jihovýchodní Asii.

S cíli prezidenta Obamy v Asii a v Pacifiku se ztotožňovala taktéž Hillary Clintonová, která zastávala do roku 2013 funkci ministryně zahraničí. Ačkoli její nástupce John Kerry měl lepší povědomí o prostoru východní Asie, byla to právě ona, pod jejímž vedením byly uskutečněny největší změny. V oblasti se rozsáhle angažovala a důležitost asijsko-pacifického regionu potvrdila už na samotném začátku Obamovy vlády. Její první zahraniční cesta byla totiž právě do Asie, jmenovitě potom do Japonska, Indonésie, Jižní Koreji a do Číny. Na její cestě ji doprovázely také dvě další klíčové osoby vytváření

---

¹² Jeffrey A. Bader, "Obama and China's Rise: An Insider's Account of America's Asian Strategy", Washington D.C.: Brookings Institution Press, Kindle Edition, 2012, 2.

¹³ Emma Chanlett-Avery, "The U.S. - Japan Alliance", Congressional Research Service, Červen 2011, 3. Dostupné z <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33740.pdf>

¹⁴ Ibid

¹⁵ Bader, "Obama and China's Rise: An Insider's Account of America's Asian Strategy", 3.

zahraniční politiky do Asie a to Jeffrey A. Bader a Chris Hill.¹⁶

Dalšími důležitými osobnostmi, které stály za vytvářením zahraniční politiky asijsko-pacifického regionu i za jejím uplatňováním, byli například ministr obrany Robert Gates, velvyslankyně Spojených států amerických při OSN Susan Riceová, zástupce poradce pro národní bezpečnost a později poradce pro národní bezpečnost Tom Donilon nebo obchodní zástupce Spojených států Ron Kirk. Velkou roli také sehrál náměstek ministra pro záležitosti východní Asie a Tichomoří Kurt A. Campbell.¹⁷

Během prvních let Obamovy vlády se cíle Spojených států v Asii příliš nezměnily od těch, které naznačil Obama už během kampaně. Asijsko-pacifický region měl začít hrát mnohem větší roli, protože skrýval mnoho možností, jak napumpovat ochablou americkou ekonomiku po krizi roku 2008 a zároveň ji dále posilovat do budoucna.

Nejzásadnější otázkou v oblasti byla pro novou americkou administrativu Čína. Mnohé priority se tudíž týkaly právě upravování americko-čínských vztahů. Jakožto nová velmoc s ohromným vlivem v oblasti mohla být pro Spojené státy výhodným spojencem, ale zároveň také konkurentem. Pro Washington bylo tedy důležité zajistit, aby se Čína stala spíše stabilizující silou v oblasti a spolupracovala s USA, než aby znervózňovala americké partnery svou velikostí. To znamenalo vytvoření americko-čínského vztahu nové generace založeného na pravidelných dialozích, díky kterým by měly Spojené státy Čínu na očích a mohly by tak těžit z případné pomoci v záležitosti KLDR. To se povedlo už v roce 2009, kdy se Barack Obama a čínský prezident Chu Ťin-tchao setkali na summitu G20 v Londýně. Tam byl také vyjednáán tzv. „U. S.-China Strategic and Economic Dialogue“ (Strategický a ekonomický dialog Spojených států a Číny, pozn. autorky).¹⁸ Na jeho základě měly probíhat pravidelné americko-čínské konzultace. První rok Obamovy vlády tak zaznamenal v podstatě „symbiotický“ vztah s Čínou.

Druhou prioritou nové vlády bylo vytvoření pevnějších vazeb se státy jihovýchodní Asie a s multilaterálními organizacemi typu ASEAN. Už v roce 2009 navštívila při své první zahraniční cestě Hillary Clintonová Indonésii, čímž bylo potvrzeno, že se Spojené státy skutečně chtějí v regionu angažovat a napravit tak zanedbané vztahy z éry George Bushe. O rok později navštívil Indonésii Barack Obama a v následujících dvou letech se osobně zúčastnil východoasijského summitu (EAS) a zasedání APEC (Asia-Pacific

¹⁶ Bader, "Obama and China's Rise: An Insider's Account of America's Asian Strategy", 9-10

¹⁷ Ibid, 10

¹⁸ „Statement On Bilateral Meeting With President Hu Of China“, The White House: Office of the Press Secretary, Duben 2009, Přístup 9. 5. 2020, <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/statement-bilateral-meeting-with-president-hu-china>

Economic Cooperation).¹⁹ Posílení přítomnosti Spojených států v jihoasijském regionu bylo pro Washington klíčové pro celkové rozšíření vlivu v oblasti Asie a pro vyvážení Číny.

Dalšími cíli, přímo souvisejícími s Čínou a jihovýchodní Asií, byla lidská práva. Do budoucna chtěl Barack Obama v Asii rozšířit povědomí o lidských právech a stát za jejich dodržováním a to zejména v Číně a v Myanmaru, v zemích, které jsou porušováním lidských práv známé. Prostředkem ovšem neměly být sankce, které byly časté za George Bushe, ale dialog. První úspěch tohoto přístupu mohl Barack Obama slavit už v roce 2010, kdy byla po návštěvě Kurta Campbella propuštěna z myanmarského vězení demokratka Aun Schan Su Ťij.²⁰

Dalším důležitým bodem pro Obamovu administrativu bylo posilování stávajících partnerství v asijsko-pacifickém regionu, zejména s Japonskem a Jižní Koreou. Podpora těchto států byla klíčová pro rozšíření amerického vlivu v Asii. Ačkoli s Japonskem se Spojené státy těšily dobrým vztahům už za dob George Bushe, velký kus práce čekal na Baracka Obamu právě na Korejském poloostrově.

1.1 Korejský poloostrov

Již během kampaně Baracka Obamy bylo jasné, že je v rámci Korejského poloostrova nutné vyřešit nejen jaderné experimenty a zbrojení KLDK, ale také posílit vztahy s Jižní Koreou. Bez její spolupráce totiž nebylo možné vytvořit a implementovat efektivní politiku vůči Severní Koreji, ani se pokoušet o rozšíření vlivu v oblasti.

Pod vládou předchozích prezidentů - George Bushe a Ro Mu Hjona se dostaly vztahy Jižní Koreji a Spojených států na bod mrazu. K tomuto stavu přispělo mnoho faktorů. Když v roce 2002 usmrtilo americké armádní vozidlo ve městě Uidžongbu dvě korejské dívky, strhla se vlna protestů proti americké přítomnosti v Jižní Koreji.²¹ Odpor ke Spojeným státům ale panoval, zejména mezi studenty, už mnohem dříve. Vytýkali USA spolupráci s diktátorskými režimy a ignorování brutalit 80. let vykonávaných jednotkami diktátora Čon Du Hwana. Této situace využil ve své kampani a později i během svého funkčního období prezident Ro, který se velice otevřeně stavil na stranu protestujících. Robert Gates, ministr obrany v Obamově i Bushově vládě, v jedné ze svých knih napsal, že

---

¹⁹ Bader, "Obama and China's Rise: An Insider's Account of America's Asian Strategy", 99

²⁰ Ibid, 94

²¹ Don Kirk, „Road accident galvanizes the country : Deaths in Korea ignite anti-American passion“, The New York Times, Červenec 2002, Přístup 9. 5. 2020, <https://www.nytimes.com/2002/07/31/news/road-accident-galvanizes-the-country-deaths-in-korea-ignite.html>

Ro Mu Hjon byl „protiamericky založený a možná trochu šílený“.²² Prezident Ro dokonce prohlásil, že největšími bezpečnostními hrozbami v Asii jsou Japonsko a Spojené státy.²³ V době jeho působení se stala Jižní Korea po boku arabských zemí, Francie a Ruska největším kritikem USA.²⁴

Dalším důvodem pro prudké zhoršení americko-korejských vztahů byla neschopnost George Bushe a Ro Mu Hjona sjednotit přístup vůči Severní Koreji. Pozornost prezidenta Bushe byla orientována zejména na Blízký východ a jeho přístup ke KLDR byl velmi podobný tomu k Iráku a Íránu. Koneckonců, všechny tyto země patřily do Bushovy „osy zla“.²⁵ Jeho politika tzv. „tailored containmentu“ (politika izolace pomocí sankcí, pozn. autorky)²⁶ vyvolávala v Jižní Koreji obavy z možné severokorejské agrese. Soul totiž pod Ro Mu Hjonem zaujal opačný přístup. „Sunshine policy“ stála naopak na budování dobrých mezikorejských vztahů, které by mohly v KLDR vyvolat přátelskou snahu o denuklearizaci.

V roce 2008 nicméně převzal funkci prezidenta Korejské republiky konzervativní I Mjong Bak. Jeho osoba představovala pro Spojené státy velkou výhodu – byl totiž spolupráci s Washingtonem plně oddán. Jeho snahy o urovnání vztahů s USA dokonce předčily i ty o urovnání vztahů s KLDR. Důvod je možné najít v zahraničněpolitických východiscích administrativy prezidenta I. Základní priorita jeho vlády byla denuklearizace Severní Koreje.²⁷ Sunshine policy prezidenta Ro nepřinesla v této oblasti žádné výsledky, spíše naopak. Proto se I Mjong Bak rozhodl pro vytvoření přísnější politiky, ke které nicméně potřeboval podporu Spojených států a jejich vliv na uplatňování sankcí. Je také možné, že se kvůli finanční a hospodářské krizi roku 2008 objevila potřeba obchodně posílit spolupráci a to skrz projednávanou dohodu o volném obchodu.

První kontakty nové americké vlády s I Mjong Bakem proběhly už v roce 2009, když Hillary Clintonová navštívila v rámci své první zahraniční cesty i Jižní Koreu.²⁸ Rozhovor mezi ministryní a prezidentem I proběhl velice hladce. I Mjong Bak potvrdil

---

²² Song Sang Ho, "Ex-U.S. Defense Chief Calls Roh "Crazy", Korea Herald, Leden 2014, Přístup 18. 3. 2020, <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20140115000619&mod=skb>

²³ Ibid

²⁴ Gi Wook Shin, "Identity Politics and Policy Disputes in U.S.-Korea Relations", Political Science Quarterly 127:2, 2012, 301.

²⁵ Young Hie Kim, "Bush is the problem.", The Guardian, Říjen 2004, Přístup 29.3.2020, <https://www.theguardian.com/world/2004/oct/15/uselections2004.usa>

²⁶ Curtis H. Martin. „G. W. Bush and North Korea: A Levels of Analysis View“, Pacific Focus 22:1, 2007, 114.

²⁷ Sang-Hyun Lee, "Rok-U.S. Relations in Lee Myung-Bak Government: Toward a Vision of a "21st Century Strategic Alliance", The Journal of East Asian Affairs 22:1, 2008, 7.

²⁸ Jeffrey A. Bader, "Obama and China's Rise: An Insider's Account of America's Asian Strategy", 11-12

plnou podporu spolupráci jihokorejské vlády a Spojených států, zejména potom v přístupu vůči KLR. Nedlouho poté se setkali i samotní prezidenti a to v Londýně u příležitosti summitu G20. Během tohoto meetingu byl I Mjong Bak také pozván do Washingtonu.²⁹

V létě 2009 se I Mjong Bak a Barack Obama poprvé setkali v Oválné pracovně Bílého domu. Prezidenti našli již při prvním setkání shodu v přístupu k Severní Koreji. Jejich schůzka vedla také k vydání prohlášení „Joint Vision“, ve kterém se obě strany zavazovaly k tomu, že se jejich spojení rozšíří na regionální, ale i globální úrovni. Jižní Korea se měla začít mnohem více angažovat se Spojenými státy v zahraničí na řešení globálních problémů, jako například klimatických změn, terorismu, chudoby nebo porušování lidských práv.³⁰ Z tohoto prohlášení se taktéž zrodila nová korejská politika, souhrnně známá jako „Global Korea“. Na základě této idey se měla Jižní Korea přestat uzavírat ve svém vlastním světě, kde je jediným dalším aktérem strašák v podobě KLR, a naopak měla začít více působit v mezinárodním měřítku.³¹ Korespondovala tak s „Joint Vision“ a byla projevem příklonu ke Spojeným státům.

Díky velkorysosti prezidentů Obamy a I a jejich vzájemnému politickému, ale i lidskému pochopení, došlo k nebývalému vylepšení vztahů USA a Korejské republiky. V roce 2010 dokonce Barack Obama označil spojení s Jižní Koreou za základní pilíř („the lynchpin“, pozn. autorky) bezpečnosti v regionu. Tím nepřímo postavil Koreu do pozice nejbližšího spojence ve východní Asii.

Otevřenost prezidenta I a jeho snaha o urovnání sporů s partnery vedla s pomocí Spojených států také k upevnění vztahů s nejbližším spojencem v regionu – s Japonskem. To s Koreou sdílí historii, která do dnešního dne ovlivňuje zahraniční politiku obou zemí. V roce 1910, po pětileté okupaci, anektovalo tehdejší imperiální Japonsko Korejský poloostrov. Po 35 let, až do konce druhé světové války vládl japonský císař korejskému lidu. Ten byl pod touto vládou zbaven většiny svých práv. Korejský jazyk, kultura i historie podléhaly zákazu a cenzuře. Většina Korejců musela dokonce přijmout japonská jména. Podle japonské vlády byli obyvatelé anektovaných území považováni za právoplatné Japonce, nicméně zacházení s těmito lidmi bylo kruté. Byli často nuceni do těžké manuální práce trvající mnoho hodin a probíhající v nevhodných podmínkách. Mnoho z korejských pracovníků při práci pro císaře zahynulo. Veškeré cenné předměty a

---

²⁹ Bader, "Obama and China's Rise: An Insider's Account of America's Asian Strategy", 33.

³⁰ Weston S. Konishi a Mark E. Manyin, "South Korea: Its Domestic Politics and Foreign Policy Outlook ", Congressional Research Service, Zář 2009, 6. Dostupné z <https://www.hsdl.org/?view&did=32756>

³¹ Ibid

prakticky cokoli, co se dalo prodat, nebo poskytnout japonské armádě, bylo korejským obyvatelům zabaveno. Byla zakázána konzumace některých potravin, ty totiž sloužily pro potřeby vojsk. V době druhé světové války se zacházení s Korejci ještě zhoršilo. Z tohoto období pochází také problém tzv. „comfort women“. Ženy, které nesou toto označení, byly ve 40. letech násilně odvečeny do japonských vojenských táborů, aby sloužily jako prostitutky. Některé byly podvedeny nabídkou práce. Další byly prodány svými rodiči. Mnoho z nich brutální zacházení ze strany Japonců nepřežilo. Dodnes kalí korejsko-japonské vztahy osudy těchto žen. Stále totiž nebyly řádně odškodněny japonskou vládou.

V roce 1965 byly obnoveny diplomatické styky obou zemí, nicméně neustále se vracející japonský revizionismus a neochota Koreje oprostít se od minulosti zapříčinily, že vztahy trvale kolísaly. Korejská republika během posledních několika desetiletí obdržela už několik omluv za válečné zločiny ze strany Japonska. Žádná z nich ovšem nebyla dle jihokorejského lidu dostatečně upřímná a Tokio nikdy nepřijalo plnou zodpovědnost za tisíce obětí japonského zacházení. Jediná omluva, kterou by byla Jižní Korea ochotna přijmout, byla taková, která by byla doplněna o finanční kompenzaci přímo od vlády³², o rozšíření výuky o japonských zločinech proti lidskosti ve školách, o permanentní expozice v muzeích připomínající japonskou zločinnou minulost a o garanci, že bez ohledu na to, jaká vláda přijde, nebude Japonsko již nikdy popírat svou vinu.³³ Japonsko se totiž potýkalo s trvalým problémem odmítání minulosti. Nejznámějším případem je snaha premiéra Šinzo Abeho cenzurovat informace o japonské roli ve druhé světové válce v učebnicích dějepisu.³⁴ Část japonské generace, která pamatuje koloniální vládu v první polovině 20. století, se dokonce stále domnívá, že by měl být Korejský poloostrov stále v japonském vlastnictví.

Od roku 2009 se začala situace měnit. Se zhoršující se provokací Severní Koreje a s Čínou průbojnější než dříve přišla potřeba upevnit trilaterální vztahy Korejské Republiky, Spojených států a Japonska. Ro Mu Hjon nebyl dialogu s Japonskem (nebo ostatně i se Spojenými státy) nakloněn, a proto nebylo takové zlepšení možné. I Mjong Bak ale dosáhl během svého působení obnovení pravidelných schůzek se zástupci Japonska a dokonce sblížení ve vojenské sféře. V roce 2009 se totiž ujala vlády v Japonsku Demokratická

---

³² Oběti byly sice již finančně odškodněny, ale peníze, které byly vybrány od japonských obyvatel. Skutečná kompenzace přímo od japonské vlády nebyla nikdy nabídnuta.

³³ Gabriel Jonsson, "Can the Japan-Korea Dispute on "Comfort Women" be Resolved?", Korea Observer 46: 3, Září 2015, 18.

³⁴ Koide Reiko, „Critical New Stage in Japan’s textbook Controversy“, The Asia-Pacific Journal 12:13, Březen 2011, 2. Dostupné z <https://apjpf.org/2014/12/13/Koide-Reiko/4101/article.html>

strana³⁵, která, na rozdíl od své soupeřky Liberálně demokratické strany, neměla zájem na provokaci Soulu. Ani I Mjong Bak, který prosazoval pragmatickou zahraniční politiku, neviděl smysl v otevírání starých ran. Například historické spory o ostrovy Liancourt Rocks, na které si obě země kladou nárok, a odškodnění „comfort women“ nebyly do roku 2011 diskutovány.³⁶ K tomuto stavu přispěl i fakt, že v roce 2010 vydal Naoto Kan, tehdejší japonský premiér, další oficiální omluvu obětem brutálního japonského zacházení a Jižní Koreji byly navraceny některé z předmětů (zejména textů) ukořistěných Japonci během koloniální vlády.³⁷

Spolupráce Spojených států, Japonska a Jižní Koreje je dodnes pro USA klíčová pro působení ve východní Asii. Opřít se o partnery, kteří se mohou opřít i o sebe navzájem a společně vyvážit vliv Číny bylo stejně klíčové i pro formování Obamova pivotu do Asie.

1.1.1 Řešení severokorejské otázky

Řešení jaderného zbrojení KLRD bylo pro Baracka Obamu prioritní. Stejně jako Írán, i Severní Korea byla jeho administrativou považována za nebezpečnou a nestabilní zemi, které by rozhodně nemělo být trpěno testovat a vlastnit atomové zbraně. Konečně, omezování světového jaderného arsenálu bylo jedním z hlavních cílů prezidenta, stejně jako posilování bezpečnostních vazeb. I proto se tyto cíle později objevují jako jeden z pilířů Obamovy zahraniční politiky. Konec konců, bez stabilního a bezpečného prostředí jen stěží dochází k posilování partnerství v dalších oblastech.

Mezi Spojenými státy a Jižní Koreou to před nástupem Baracka Obamy a I Mjong Baka nepříjemně jiskřilo zejména kvůli politice vůči KLRD. Zatímco prezident Bush byl zastáncem nekompromisního přístupu, Ro pevně věřil v politiku svého předchůdce Kim Te Džunga. Přejal od něj tzv. „sunshine policy“, politiku ústupků a dialogů.³⁸

Sunshine policy byla politika, která spočívala na dobré vůli výměnou za dobrou vůli. Její podstata spočívala v tom, že by Jižní Korea nabídla KLRD takové podmínky, že by na oplátku Severní Korea ustoupila mezinárodním požadavkům na odzbrojování a

³⁵ Brad Glosserman a Scott A. Snyder, "Convergence and Alienation in Japan-South Korea Relations" v *The Japan-South Korea Identity Clash: East Asia Security and the United States*, Columbia University Press, Květen 2015, 105.

³⁶ Chanlett-Avery, Manyin, Nikitin, Taylor, "U.S.-South Korea Relations", Congressional Research Service, Prosinec 2010, 10-11. Dostupné z https://www.everycrsreport.com/files/20101208_R41481_c0c83d60ef8a6019d7bf24f077510d3a6e9f71f8.pdf

³⁷ Justin McCurry, "Japan repeats apology for Korean occupation as ties with Seoul improve", *The Guardian*, Srpen 2010, Přístup 19. 3. 2020, <https://www.theguardian.com/world/2010/aug/10/japan-repeats-apology-korean-occupation>

³⁸ Richard Weitz, „An enduring partnership: South Korea and the United States“, *Korean Journal of Defence Analysis* 25:3, Leden 2013, 302.

vyjednávání. Cílem mělo být vytvoření prostoru, ve kterém by se Severní Korea cítila tak pohodlně a bezpečně, že by časem sama začala hledat cestu k uvolnění své izolace. Stejně jako Kimova administrativa i ta Roova byla přesvědčena, že tato politika znamená taktéž ochranu před možným severokorejským útokem. Do KLLDR na přelomu tisíciletí proto proudily finance i materiální pomoc, které měly zabránit režimu v agresi vůči Korejské Republice.³⁹

I Mjong Bak, ačkoli navázal na snahy prezidenta Ro o dialog a o otevřenost vůči vstřícným krokům ze strany KLLDR, se ukázal jako mnohem neústupnější. Odmítal odměňovat Severní Koreu za vojenskou provokaci a poskytovat neomezenou humanitární pomoc. Místo toho ovšem sliboval ekonomickou podporu v případě, že bude KLLDR ochotna přistoupit na denuklearizaci. Jaderné odzbrojení Severní Koreje bylo konečně také jednou z priorit jeho kampaně i administrativy. Svou politiku vůči severokorejskému problému nazval „Non-Nuclear Opening 3000“.⁴⁰

V prioritách se prezident I ovšem na rozdíl od svého předchůdce naprosto shodl se svým americkým protějškem. Barack Obama taktéž hovořil o denuklearizaci KLLDR už během své kampaně. Ve svém úřadu poté od začátku uplatňoval sankce a pevně stál za požadavkem na omezování počtu zbraní hromadného ničení. Jeho administrativa dále požadovala zastavení produkce obohaceného uranu ze strany Severní Koreje.⁴¹

Během první návštěvy I Mjong Baka v Bílém domě byla diskutována i situace KLLDR. Oba prezidenti se shodli na tom, že není možné Severní Koreji stále ustupovat a poskytovat jí pomoc, pokud sama není ochotna spolupracovat. Denuklearizace a ochota vyjednávat, a to například prostřednictvím Šestistranných rozhovorů, se staly základními požadavky společné politiky vůči KLLDR.

Ještě tentýž rok byla vypuštěna severokorejská vesmírná družice Kvangmjongsong-2, což zapříčinilo mezinárodní obavy o bezpečnost.⁴² Spojené státy vydaly prohlášení, ve kterém označily tento čin za porušování bezpečnostní rezoluce s KLLDR vydané v roce 2006. Severní Korea ovšem vzala toto prohlášení jako urážku. Podle vedení KLLDR se jednalo pouze o satelit určený k naprosto mírovému použití. Poté Severní Korea

---

³⁹ Weitz, „An enduring partnership: South Korea and the United States“, 302.

⁴⁰ Won Gon Park, "North-South Korea Relations under the Lee Myung-bak Administration: The North's Provocations and the South's Principled Response" *The Korean Journal of Defense Analysis* 23:3, Leden 2011, 323-324.

⁴¹ Taehyung Ahn, "Patience or Lethargy?: U.S. Policy toward North Korea under the Obama Administration", *North Korean Review* 8:1, 2012, 69-70.

⁴² Peter Crail, „U.S. Allies Warn Against NK Space Launch“, , Washington: Arms Control Today, 2009, Přístup 15. 5. 2020, <https://www.armscontrol.org/act/2009-03/us-allies-warn-against-nk-space-launch>

symbolicky odešla v reakci na tuto urážku ze Šestistranných rozhovorů.⁴³ Spojené státy reagovaly předložením návrhu dalších sankcí Radě bezpečnosti OSN. Sankce měly omezovat účast bank a společností podílejících se na peněžních transakcích zbraní hromadného ničení. Byla jimi také zakázána přeprava těchto zbraní přes státy OSN.⁴⁴

Na jaře 2010 byla severokorejským torpédem potopena jihokorejská vojenská loď Čchonan, na které zemřelo 46 námořníků. V důsledku tohoto neštěstí byla téměř úplně přerušena interakce obou Korejí, s výjimkou průmyslového komplexu Kesong.⁴⁵ V reakci na incident bylo upevněno americko-korejské spojení, a to ukázkou politického souladu a vojenské síly. Hilary Clinton navštívila tentýž rok demilitarizovanou zónu v rámci jednání 2+2 a vzápětí začalo společné vojenské cvičení Key Resolve/Foal Eagle 2010.⁴⁶

Obamův přístup k Severní Koreji měl již před vyhlášením pivotu pozitivní efekt na vztahy s Jižní Koreou. Sjednocený přístup dále posílil spojení, a to o ten nejdůležitější prvek, o spojení v bezpečnostní oblasti. KLDK ovšem nesla jednotnou politiku USA a Jižní Koreje špatně. Konec neomezené pomoci ze strany Jižní Koreje a k tomu nevídaná podpora Spojených států způsobila severokorejskému vedení značné obavy o budoucnost. Provokace a vojenské zastrašování, které následovalo, může být interpretováno jako útoky ze strachu o svou existenci.

1.1.2 Vojenská spolupráce

Problémy KLDK nicméně nevyžadovaly jen politická opatření a materiální sankce. Hranice Jižní Koreje s jedinou kompletně izolovanou zemí na světě vyvolává po desítky let potřebu silných vojenských jednotek. To si plně uvědomoval i prezident Obama.

Přesto, že jsou Spojené státy a Jižní Korea tradičními vojenskými partnery, i v této oblasti došlo během vlády Ro Mu Hjona k oslabení. Převládající protiamerický postoj značně znesnadňoval pobyt amerických vojáků v Koreji, a to hlavně po incidentu v roce 2002, kdy vinou amerických vojáků zemřely dvě korejské studentky. Následovala dlouhá vlna protestů proti přítomnosti vojenských sil Spojených států v Koreji a za obnovení

---

⁴³ Dongsoo Kim, „The Obama Administration Policy Toward North Korea: The Causes and Consequences of Strategic Patience“, *Journal of Asian Public Policy* 9:1, Prosinec 2015, 33.

⁴⁴ Larry A. Niksh, „Korea-U.S. Relations: Issues for Congress“, Congressional Research Report, Leden 2010, 2. Dostupné z <https://www.everycrsreport.com/reports/RL33567.html>

⁴⁵ Daniel Wertz, „Inter-Korean Relations“, The National Committee on North Korea, Leden 2017, Přístup 15. 5. 2020, <https://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/all-briefing-papers/inter-korean-relations>

⁴⁶ Chanlett-Avery, Manyin, Nikitin a Taylor, „U. S.-South Korea Relations“, 2010, 8.

nezávislosti korejských jednotek na americkém velení.⁴⁷

Protesty v kombinaci s dalšími bezpečnostními problémy Spojených států na Blízkém východě vyústily v návrh modifikace činnosti jednotek, předložený v roce 2003 ministrem obrany Donaldem Rumsfeldem. Mezi změny patřilo například přemístění 9000 vojáků ze základny Jongsan do základny USAG Humphreys poblíž města Pjongtek v provincii Kjonggi a 10 000 vojáků z demilitarizované zóny do základen v blízkosti Soulu, investice jedenácti miliard dolarů do modernizace amerických složek a odvelení téměř 13 000 vojáků. Dále byl podpořen návrh Ro Mu Hjona na rozdělení velení United States Forces Korea na korejské a americké (které mělo později nést název KORCOM) a převod OPCON (Operational Control), tedy válečného velení, do korejských rukou. Většina změn měla být hotova do konce roku 2009 a převod OPCON do roku 2012.⁴⁸

Rumsfeldova opatření mohla pomoci utlumit protiamerické tendence ve společnosti. Značná část amerických vojáků měla být ze země úplně odvelena, což mělo uspokojit ty, kdo volali po snížení jejich počtu. Přesun velké části vojáků z demilitarizované zóny mohl zase uklidnit ty, kteří kritizovali zastrašování Severní Koreje vojenskou silou Spojených států. Nejspokojivější pro protestující ovšem mělo být rozdělení velení na americké a korejské a předání OPCON do rukou korejských složek. Protesty proti americkému krizovému velení mají kořeny již v 80. letech a v brutálním potlačení povstání proti diktátoru Čon Du Hwanovi ve městě Kwangdžu. Povstání bylo zastaveno vojenským zásahem, při němž některé jednotky CFC (Combined Forces Command) byly také na místě.⁴⁹ Ačkoli Washington vydal v roce 1989 prohlášení, ve kterém se od zásahu distancoval, téměř desetiletá prodleva mezi povstáním a prohlášením poškodila důvěru ve Spojené státy.⁵⁰ Značná část Korejců (a to zejména ta, která pamatovala masakr v Kwangdžu, ale ne Korejskou válku) proto začala volat po odejmutí velení z rukou amerických jednotek.

Konec roku 2008 nicméně zaznamenal celosvětovou finanční krizi, která se odrazila i v plánech americko-korejských vojenských změn. Pro logistické a finanční

---

⁴⁷ Don Kirk, "Road accident galvanizes the country: Deaths in Korea ignite anti-American passion", The New York Times, Červenec 2002, Přístup 8.4.2020, <https://www.nytimes.com/2002/07/31/news/road-accident-galvanizes-the-country-deaths-in-korea-ignite.html>

⁴⁸ Larry A. Niksh, "Korea-U.S. Relations: Issues for Congress", CRS Report for Congress, Červenec 2008, 18. Dostupné z <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33567.pdf>

⁴⁹ George N. Katsiaficas, "Asia's Unknown Uprisings: South Korean social movements in the 20th Century", Oakland: PM Press, 2012, 224.

⁵⁰ Donald N. Clark, "U.S. Role in Kwangju and Beyond", Los Angeles Times, Srpen 1996, Přístup 2. 5. 2020, <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1996-08-29-me-38742-story.html>

problémy musela být většina návrhů posunuta, popřípadě úplně zastavena. Například přemístění vojáků do vybraných základů představovalo pro Jižní Koreu příliš velkou finanční zátěž. Dohled nad jejich plněním byl tedy přenechán nové korejské administrativě I Mjong Baka a v USA administrativě Baracka Obamy.

Začátek spolupráce prezidentů Obamy a I překvapivě neznamenal přílišné změny v plánovaných iniciativách. Obamova administrativa z velké části přebrala Bushova vojenská opatření v Koreji, přičemž na starost je opět dostal staronový ministr obrany Robert Gates. Nastalo jen několik drobných úprav. První úpravu, kterou ministr Gates v úřadu provedl, bylo pozastavení snižování stavu vojáků, a to na počtu 28 500.⁵¹ Odvelení většího počtu by mohlo vyslat signál, že Spojené státy opouští Jižní Koreu a ta tedy zůstává nechráněna. Dále bylo umožněno přestěhování rodin armádního personálu ze Spojených států přímo do Jižní Koreje. Tím byl ustálen pobyt vojenstva na třech letech v případě, že u sebe mají své rodiny a na dvou letech pokud nikoli.⁵² Toto opatření mělo vést ke zpříjemnění života vojáků a tím také k větší stabilitě jednotek.

I Mjong Bak a Barack Obama měli v plánu svou součinnost posunout americko-korejskou vojenskou spolupráci na novou úroveň. Jejich iniciativa získala název „Strategic Alliance 2015“.⁵³ Cílem této iniciativy bylo dokončit revitalizaci armádních složek v Jižní Koreji tak, jak bylo plánováno už během vlády George Bushe, a nastavit ještě pevnější vojenské partnerství, například poskytnutím vojenské techniky.

S převzetím plánů Donalda Rumsfelda převzala Obamova administrativa ale i ty nesnadné, konkrétně přesun jednotek a rozdělení americko-korejského velení v kombinaci s převodem velení OPCON se ukázaly jako značně problematické. Jejich velikost a nákladnost se ukázaly jako překážky pro jejich uskutečnění.

Předání velení OPCON do korejských rukou bylo naprosto nepřijatelné pro generaci, která zažila Korejskou válku. Strach z nezkušenosti korejského velení v případě útoku KLLDR přiměl Korejskou asociaci veteránů pro sepsání petice proti. Do roku 2010 se podařilo shromáždit přes deset milionů podpisů. Na základě takto rozsáhlého protestu byl

---

⁵¹ Konishi a Manyin, "South Korea: Its Domestic Politics and Foreign Policy Outlook", 8.

⁵² Chanlett-Avery, Cooper, Manyin, Nikitin a Ian E. Rinehart, "U.S. - South Korea Relations", Congressional Research Report, Únor 2014, 14. Dostupné z <https://www.files.ethz.ch/isn/125800/222077.pdf>

⁵³ Chanlett-Avery, Cooper, Manyin, Nikitin a Ian E. Rinehart, "U.S.-South Korea Relations", Congressional Research Service, Duben 2013, 17. Dostupné z https://www.everycrsreport.com/files/20130426_R41481_b6731434c3e9edd49bedc46843f240c5c0fe7000.pdf

plán na předání velení pozdržen.⁵⁴

Až do roku 2010 operoval prezident I s vojenským rozpočtem o dost nižším než jeho předchůdce, prezident Ro. Důvodem byly přetrvávající finanční potíže po hospodářské krizi.⁵⁵ Snížení rozpočtu ovšem způsobilo neschopnost vložit dostatek financí do plánovaného rozšiřování a budování základen, což ovšem znamenalo další odložení přesunu jednotek. Zdrženlivost I Mjong Baka ve vztahu k tomuto plánu se dá také vysvětlit jako strach ze ztráty volebních preferencí, protože značná část Jihokorejců nesouhlasila s financováním přemístění amerických vojáků.

Rok 2010 ovšem znamenal určitý mezník. Březnový útok na loď Čchonan přiměl korejské ministerstvo obrany podat návrh na navýšení vojenského rozpočtu o necelých 6%. Další navýšení rozpočtu přišlo v listopadu, kdy byl Severokorejci napaden jihokorejský ostrov Jong-pchjong a to o necelá tři procenta.⁵⁶ V reakci na tyto incidenty bylo dále spuštěno rozsáhlé vojenské cvičení USFK ve Žlutém moři.

K výraznému posunu ve věci předání velení OPCON a přesunu jednotek do roku 2011 nedošlo ani přes navýšení jihokorejského vojenského rozpočtu. Vnitřní vojenské záležitosti tedy zůstaly prakticky na mrtvém bodě. Nicméně i přesto došlo ke zlepšení v oblasti vojenské spolupráce. Společné americko-korejské bezpečnostní akce dále utužily americko-korejské vztahy. Zároveň tak byl vyslán signál Severní Koreji o postoji Spojených států, a dále okolním zemím, že jsou USA připravené chránit stabilitu v oblasti.

1.1.3 KORUS FTA

První dva roky spolupráce I Mjong Baka a Baracka Obamy se sice nesly zejména v duchu politického zotavování a posilování vůči KLDK, nicméně ani americko-korejský obchod nebyl opomenut. Nejdůležitějším bodem obchodní diskuse byla bezpochyby dohoda o volném obchodu KORUS FTA. Prezident Obama byl ještě během své kampaně proti této dohodě, nicméně po nástupu do funkce se jeho přístup poněkud změnil. Podporoval vytvoření dohody o volném obchodu s Korejskou republikou, pokud by byla upravena tak, aby byly její výsledky pro Spojené státy skutečně výhodné.

Oblast americko-korejského obchodu byla během vlády Ro Mu Hjona poznamenána obchodními spory. Přístup jeho vlády k některým aspektům americko-korejských obchodních vztahů, jako například k dovozu amerického hovězího masa, byl

---

⁵⁴ Soyeon Yoon, "South Korea's Wartime Operational Control Transfer Debate: From an Organizational Perspective" *Journal of International Area Studies* 22:2, Prosinec 2015, 92.

⁵⁵ Chanlett-Avery, Manyin, Nikitin a Taylor, "U.S.-South Korea Relations", 2010, 13.

⁵⁶ *Ibid*, 3

tak negativní, že ochladil vztahy s Washingtonem. Na domácí půdě se jeho rozhodnutí často těšila oblibě napříč generacemi, vzhledem k všeobecnému protiamerickému postoji. O to větší bylo tedy překvapení, když se začal prezident Ro aktivně angažovat za vytvoření americko-korejské dohody o volném obchodu KORUS FTA.

O dohodě o volném obchodu se diskutovalo mezi Soulem a Washingtonem od roku 2006. Impulz k tomuto kroku byla právě vůle Ro Mu Hjona zahájit se Spojenými státy diskusi o obchodu ve čtyřech oblastech – v automobilovém průmyslu, farmaceutickém průmyslu, ve vývozu hovězího a v takzvaných „screen quotas“, čili časových kvótách přehrávání zahraničních filmů v kinech.⁵⁷

Po dlouhém rozhodování došly obě země k názoru, že ačkoli je dohoda o volném obchodu riskantním plánem, její vytvoření může vést k mimořádnému rozmachu na trhu pro obě strany. Vztahy Spojených států a Jižní Koreje nebyly v té době ovšem nejlepší. Trvalé spory o politiku vůči KLDR oslabily diplomatické vazby a v případě, že by ani KORUS FTA nebyla úspěšná, vedlo by to k dalšímu zhoršování.⁵⁸

Do července roku 2007 měl být návrh podepsán. Tak se také stalo, George W. Bush návrh podepsal, nicméně nebyl ratifikován v Senátu. Senát vyjádřil nesouhlas s některými koncepty, a to zejména s částmi dohody týkajícími se automobilového průmyslu a vývozu hovězího masa. Důvodem tohoto nesouhlasu mohly být obavy automobilových společností, jako je například Ford. Zatímco ze Spojených států bylo do Jižní Koreje dovezeno v roce 2006 čtyři tisíce kusů amerických vozidel, korejských automobilů bylo dovezeno přes osm set tisíc. Tato nerovnováha zapříčinila obavy o ztrátu zisků.⁵⁹ Další členové Senátu požadovali uvolnění obchodu s masem před ratifikací smlouvy.⁶⁰ Ratifikace by z KORUS FTA udělala druhou největší dohodou o volném obchodu po NAFTA, které se Spojené státy účastní.⁶¹

V roce 2009 navštívil prezident Obama Korejskou republiku, kde oba prezidenté diskutovali možné změny v dohodě, které by mohly konečně vést ke schválení návrhu

---

⁵⁷ William H. Cooper a Mark E. Manyin, „The proposed South Korea – U.s. Free Trade Agreement (KORUSFTA)“, Congressional Research Service, Květen 2006, 2. Dostupné z <http://nofta-ip.jinbo.net/files/CRS%20Report%20May%2024%202006.pdf>

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ "South Korea/US: FTA jumps major hurdles, faces others", The New York Times, 2007, Přístup 30. 5. Duben 2020, <https://www.nytimes.com/2007/04/03/news/03iht-oxan.0403.5124955.html>

⁶⁰ Jeffrey J. Schott, "Why the Korea-United States Free Trade Agreement is a Big Deal", *Seri Quaterly*, Červenec 2011, 27-28.

⁶¹ Jeffrey J. Schott, "The Korea-US Free Trade Agreement: A Summary Assessment", Peterson Institute for International Economics, Srpen 2007, 1. Dostupné z <https://www.piie.com/blogs/trade-investment-policy-watch/will-korus-fta-have-encore>

v Kongresu. Dialog nebyl ale ani tehdy úspěšný. Ačkoli by KORUS FTA byla pro zahraniční politiku v Asii jedním z trumfů, Barack Obama byl skeptický kvůli automobilovému průmyslu, stejně jako celá Demokratická strana.⁶² Nicméně kvůli finanční a hospodářské krizi, prodělané v předchozích měsících, přetrvávala potřeba otevřít trh ekonomice, která by potenciálně mohla pomoci k vytvoření pracovních míst pro americké zaměstnance a být odbytištěm amerických výrobků. Byl tedy přijat kompromis – dohoda měla být předělána.

Na modifikaci pracoval velvyslanec Spojených států Ron Kirk spolu s korejským ministrem obchodu Kim Čong Hunem. Zásadními otázkami dohody byly podmínky dovozu masa a automobilů. Jednání započala v červnu 2010 a do summitu G20 v listopadu, které se konalo v Jižní Koreji, měly být změny vyjednány.⁶³ Nakonec byly rozhovory ovšem protaženy až do prosince, kdy byla modifikovaná dohoda také oběma stranami stvrzena podpisem.

Ve svém projevu po podepsání KORUS FTA prezident Obama hovořil o nejvýraznějším zlepšení pro Američany.⁶⁴ Mluvil o vytvoření nových pracovních míst, o odbytišti produktů zemědělské výroby, o přístupu automobilového a high-tech průmyslu na korejský trh díky snížení cel a o zvětšení objemu exportu. Dále hovořil o výhodách, které čekají obyvatelé Jižní Koreje: o zpřístupnění amerických výrobků domácnostem a firmám a o potvrzení silných pout, zejména v bezpečnostní oblasti.⁶⁵ Dalšími částmi dohody byla opatření týkající se ochrany životního prostředí a ochrany pracovních podmínek zaměstnanců.⁶⁶ Modifikace vstoupily v platnost v roce 2012 po ratifikaci v Kongresu.⁶⁷

Pro prezidenta Obamu nebyla ale dohoda důležitá pouze z ekonomického hlediska nebo snad z hlediska navazování vřelých vztahů s asijskými tygry. KORUS FTA mohla totiž velice výrazně ovlivnit existenci další dohody v oblasti – Transpacifického partnerství, jehož základem byla úzká spolupráce zakládajících dvanácti ekonomik v čele s přizvanými Spojenými státy s možností přístupu dalších zemí po splnění podmínek.⁶⁸ TPP mělo být upevněno zejména pro pivot do Asie. V případě přijetí modifikované KORUS

---

⁶² Schott, "Why the Korea-United States Free Trade Agreement is a Big Deal", 28.

⁶³ William H. Cooper, Remy Jurenas, Mark E. Manyin, Michaela D. Platzer, "The Proposed U.S.-South Korea Free Trade Agreement (KORUS FTA): Provisions and Implications, Cornell University ILR School, Leden 2011, 2. Dostupné z https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/key_workplace/813/

⁶⁴ „President Obama on South Korea – U.S. Agreement“

⁶⁵ Ibid

⁶⁶ Ibid

⁶⁷ Fergusson, McMinimy a Brock A, Williams, „The Trans-Pacific Partnership (TPP): In Brief“, Congressional research service, Únor 2016, 1. Dostupné z <https://fas.org/sgp/crs/row/R44278.pdf>

⁶⁸ Ibid, 1

FTA a jejího faktického využívání by byla ve východní a jihovýchodní Asii vytvořena ekonomická, diplomatická i bezpečnostní síť, na jejíž fungování by Spojené státy měly značný vliv a staly se tak protiváhou Čínské lidové republiky v regionu. Smlouva o Transpacifickém partnerství byla podepsána v roce 2016 a spolu s KORUS FTA měla pokrýt téměř 40% světového HDP.⁶⁹ TPP nicméně nebyla nikdy ratifikována. Nástupce prezidenta Obamy Donald Trump ukončil americké angažmá v projektu v roce 2019. Pro prezidenta Obamu bylo TPP jedním z nejvýznamnějších obchodních projektů jeho éry. Během jeho vlády se nepodařilo dohodu ratifikovat a tento neúspěch se dá považovat za nedotažení pívotu do Asie v ekonomickém měřítku.

2 Obamův pívot do Asie

Na podzim roku 2011 vystoupil Barack Obama před australským parlamentem v Canberře. Jeho proslov nebyl jen obvyklým připomenutím přátelství a spolupráce mezi Spojenými státy a Austrálií, byl hlavně základem posunu v zahraniční politice. Ve svém proslovu prezident Obama uvedl, že přišla chvíle, kdy začíná jeho administrativa naplňovat své největší priority – vytvoření pracovních míst a příležitostí pro Američany.⁷⁰ Aby byla tato vize naplněna, bylo ovšem naprosto klíčové upustit od vojenských angažmá na Blízkém východě a plně přesunout pozornost Spojených států tam, kde nečeká jen válka, ale prosperita – do asijsko-pacifického regionu. Hovořil o rozšiřování partnerství na politické, vojenské i obchodní úrovni se státy jihovýchodní Asie a o pevnějších poutech se stávajícími spojenci. Zmiňoval, že se ve chvíli, co z Iráku odejdou poslední americké jednotky, stane největší prioritou Washingtonu bezpečnost a vojenská připravenost v Asii a Pacifiku. Dále hovořil o vytvoření volných obchodních vazeb. Neopomněl ani další posílení spolupráce s Čínou a s organizacemi jako ASEAN.⁷¹ Nakonec zdůraznil, že se bude jeho vláda nadále rozsáhle angažovat ve věci environmentálních změn a ochrany lidských práv. Dnes tuto politiku známe jako Obamův „pívot do Asie“.

Označení „pívot do Asie“ se ovšem vžilo až po zveřejnění článku Hillary Clintonové „America’s Pacific Century“ v magazínu *Foreign Policy*. Ve své stati hovoří tehdejší ministryně zahraničních věcí o potenciálu, který se skrývá ve východní Asii a o

---

⁶⁹ Jacques DeLisle, „International Law in the Obama Administration’s Pivot to Asia:

The China Seas Disputes, the Trans-Pacific Partnership, Rivalry with the PRC, and Status Quo Legal Norms in U. S“, *Case Western Reserve of International Law* 48, Únor 2016, 162.

⁷⁰ "President Obama Speaks to the Australian Parliament"

⁷¹ Ibid

přesunu pozornosti USA z Blízkého východu právě tam: „O politické budoucnosti se bude rozhodovat v Asii, nikoli v Iráku nebo v Afganistánu a Spojené státy budou přímo ve středu dění.“(překlad autorky).⁷²

Pivot do Asie tedy znamenal faktický konec Bushovy éry a nástup zahraniční politiky, která se neměla soustředit primárně na válku proti terorismu, ale na vytvoření stabilní americké základny v nejrozvinutějších oblastech dnešního světa. Spojenectví s Jižní Koreou, Japonskem a Austrálií, měla nabrat nový rozměr. Dále bylo žádoucí posílení spolupráce s Čínou a Indií.⁷³

Ve svém článku Hillary Clintonová rozděluje pivot do šesti základních pilířů, o kterých hovořil již Barack Obama v australském parlamentu. Těmito pilíři jsou posilování bezpečnostních partnerství, prohlubování vztahů s rozvíjejícími se mocnostmi jako je Indie nebo Čína, spolupráce s multilaterálními institucemi v oblasti, rozšiřování obchodu a investic, posilování vojenské přítomnosti a prosazování demokracie a lidských práv.⁷⁴ Pivot měl mimo jiné vylepšit nejen vztahy Spojených států s jednotlivými zeměmi, ale také vztahy zemí mezi sebou. Chceme-li tedy posuzovat, zda byl pivot do Asie více nebo méně úspěšný, je vhodné postupovat po jednotlivých pilířích a posoudit, nakolik byly jejich cíle splněny.

Obamův pivot byl z velké části připraven už v prvních letech Obamova působení ve Washingtonu a některé jeho elementy dokonce ještě během vlády George W. Bushe. Důraz, který byl kladen na asijsko-pacifický region od začátku Obamova prezidentství, vytvořil vhodné podmínky pro faktické vyhlášení nové politiky a pomohl při vytváření Obamovy „doktríny“. Nicméně i přes to, že byl pivot pouze pokračováním vcelku úspěšné dosavadní politiky v Asii, byl a je kontroverzním tématem z důvodu komplikovaného postoje k Číně. Zásadními kroky pivotu do Asie bylo rozšíření vojenské spolupráce s partnerskými zeměmi a pro Obamu tolik důležité posílení Transpacifického partnerství. Kombinace těchto priorit ovšem vyvolala otázku, zda se Washington nesnaží vyzbrojováním a stmelováním partnerských států izolovat Čínskou lidovou republiku a zabránit její hegemonizaci v oblasti.⁷⁵ Čínsko-americké vztahy proto po zbytek Obamovy vlády kolísaly.

Naopak tomu ovšem bylo ve zbytku východní a jihovýchodní Asie, kde oblíbenost

---

⁷² Hillary Clinton, "America's Pacific Century", Foreign Policy, Říjen 2011, 1.

⁷³ Ibid

⁷⁴ Ibid, 3.

⁷⁵ Nicholas D. Anderson a Victor D. Cha, "The Case Of The Pivot To Asia: System Effects And The Origins Of Strategy", Political Science Quarterly 132, Prosinec 2017, 603-605.

Spojených států stoupala. Čínské rozpínání dělalo mnohým vládám starosti, obzvláště potom, co se Čína začala v roce 2010 chovat agresivně vůči státům, se kterými vede teritoriální spory. Zejména Japonsku, se kterým se pře o ostrovy Senkaku/Diaoyu a dále Vietnamu a Filipínám.⁷⁶ Washington představoval ochránce mírového soužití a záruku ochrany, což na jednu stranu hrálo Obamovu pivotu do karet, ale na druhou to byl pouze vedlejší produkt nedokonalé politiky vůči Číně.

V druhém funkčním období, pro které je Obamův pivot ústřední politikou, se ovšem jako největší problém v asijsko-pacifické oblasti ukázala Severní Korea a její přetrvávající agresivita. Úzká spolupráce s Korejskou republikou a Japonskem, jakožto se členy trilaterální partnerské spolupráce se stala klíčovou. Zejména součinnost s jihokorejskou vládou byla jednou z priorit zahraničněpolitického týmu Baracka Obamy.

3 Implementace Obamova pivotu na Korejský poloostrov

Bezprostředně po vyhlášení pivotu do Asie nedošlo v americko-korejských vztazích ke větším diplomatickým změnám. Prezidenti I a Obama si byli už dříve díky stejným hodnotám a podobným zájmům blízcí. Zvýšená pozornost vylepšila postavení Spojených států v očích Jihokorejců, kteří uvítali seriózní přístup Obamovy administrativy k asijsko-pacifickému regionu.⁷⁷ Podle průzkumu veřejného mínění BBC World Service narostlo pozitivní vnímání Spojených států během roku 2011 o 17%, tedy na 74% celkově.⁷⁸ Před dalším posilováním americko-korejských vztahů nicméně stály dvě nové překážky, a to I Mjong Bakův odchod z funkce po zákonem daném jediném pětiletém období a prudké ochlazení vztahů mezi Jižní Koreou a Japonskem na konci roku 2012.

Na základě předchozího zlepšení korejsko-japonských vztahů měl být v létě roku 2012 podepsán pakt o sdílení vojenských zpravodajských informací. Protesty proti podpisu ze strany korejské pravice i levice a také ze strany veřejnosti ovšem tento plán zastavily, což Tokio značně popudilo. Pro velkou část obyvatelstva jednoduše nebyl podpis dohody tohoto druhu s Japonskem stravitelný, a to hlavně kvůli historickým křivdám. Je také

---

⁷⁶ Suk Kyoong Kim, „China and Japan Maritime Disputes in the East China Sea: A Note on Recent Developments“, *Ocean Development & International Law* 43, Srpen 2012, 297-298.

⁷⁷ Scott A. Snyder, „U. S. Policy Toward the Korean Peninsula: Accomplishments and Future Challenges“, *Kokusaimondai (International Affairs)*: 614, Zář 2012, 11. Dostupné z http://www2.jiia.or.jp/en/pdf/publication/2012-09_003-kokusaimondai.pdf

⁷⁸ Program on International Policy Attitudes, "Views of US Continue to Improve in 2011 BBC Country Rating Poll", *BBC World Service Poll*, Březen 2011, 3. Dostupné z http://worldpublicopinion.net/wp-content/uploads/2017/12/BBCEvalsUS_Mar11_rpt.pdf

možné, že protestující popuzoval přímo prezident I, který byl v době plánování podpisu značně neoblíbený.⁷⁹ Kvůli četným korupčním skandálům, kontroverzní politice vůči Severní Koreji a stále více se rozevírajícím ekonomickým nůžkám mezi chudými a bohatými spadlo jeho hodnocení pod 20%.⁸⁰ Pravděpodobně tedy sehrály v I Mjong Bakově rozhodování pozdržet podpis velkou roli také nadcházející prezidentské volby a snaha neuškodit kandidátce za stranu Saenuri.

Další ochlazení přišlo v následujících měsících, kdy byla opět rozpoutána diskuse o teritoriálních sporech a o odškodnění obětí japonské agrese během koloniální vlády. Stalo se tak po tom, co prezident I navštívil ostrovy Liancourt Rocks, čímž vyvolal prudkou odezvu ze strany Japonska, které si taktéž na ostrovy činí nárok.⁸¹ Japonsko v reakci zastavilo pravidelná setkání hlav obou států. Tato situace znamenala pro Spojené státy značné problémy, a to hlavně ve vojenské sféře. Trilaterální vojenské partnerství bylo důležitým prvkem bezpečnosti v regionu. Vojenská spolupráce je efektivní tehdy, kdy všechny strany aktivně spolupracují mezi sebou a mají sjednocený pohled na věc. Spory Jižní Koreje a Japonska mohly ohrozit postup v případě provokace Severní Koreje.

Na budoucího jihokorejského prezidenta tedy čekala práce na urovnání pošramocených vztahů s Japonskem, ale také na uklidnění Spojených států. Během kampaně vedené v roce 2011 zazářil zejména Mun Če In za Demokratickou stranu a Pak Kun Hje, dcera bývalého diktátora Pak Čung Huie za stranu Saenuri.⁸² Otázkou do budoucna byla zejména politická souhra amerického a korejského prezidenta. Favoritkou veřejnosti, a nakonec i vítězkou voleb a první ženou ve funkci se stala konzervativní Pak Kun Hje.

Už v květnu roku 2013 se obě hlavy států setkaly ve Washingtonu. Cesta do Spojených států byla první zahraniční cestou prezidentky Pak, což vypovídalo o důležitosti, jakou Pak Kun Hje Spojeným státům přikládala. Prezidentka Korejské republiky dále vystoupila s proslovem před Kongresem, kde dlouze hovořila o významnosti americko-

---

⁷⁹Snyder, Lee, Young Ho Kim, a Jiyeon Kim, "Domestic Constraints on South Korean Foreign Policy", Council on Foreign Relations, Leden 2018, Dostupné z https://cdn.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/Discussion_Paper_Series_Snyder_etal_South_Korean_Constraints_OR.pdf

⁸⁰ Kevin Lees, "The Incredibly Shrinking Lee Myung Bak", Suffragio, Prosinec 2012, Přístup 25.4.2020, <http://suffragio.org/2012/12/11/the-incredibly-shrinking-lee-myung-bak/>

⁸¹ "S Korean leader's island visi angers Japan", Aljazeera, Srpen 2012, Přístup 25. 4. 2020, <https://www.aljazeera.com/news/asia-pacific/2012/08/201281081820614896.html>

⁸² Lukas Gajdos a Roberto Bendini, "Quick Policy Inside: The 2012 South Korean presidential election", Directorate-General for External Policies, Leden 2013, 1-2. Dostupné z [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2013/491471/EXPO-AFET_SP\(2013\)491471_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2013/491471/EXPO-AFET_SP(2013)491471_EN.pdf)

korejského společenství a o jeho uchování do budoucna. Navázaný dialog mezi Barackem Obamou a Pak Kun Hje vedl k ujištění o pokračování implementace KOFUS FTA. Systém sankcí vůči KLDK byl taktéž schůzkou upevněn a v následujících měsících byla díky iniciativě prezidentky Pak adoptována tzv. „trustpolitik“. Dále bylo domluveno prodloužení dvoustranné dohody o civilní jaderné spolupráci.⁸³

Jednou z největších výzev americko-jihokorejské spolupráce bylo urovnání sporů s Japonskem a zajištění větší stability mezi spojenci. V roce 2012 se stal japonským premiérem Šinzo Abe, což mohlo toto usmíření značně znesnadnit. Politika Šinzo Abeho totiž stála na bagatelizaci některých historických událostí ve prospěch japonské národní hrdosti. Jedním z příkladů jeho politiky byla snaha o odstranění informací o japonské roli ve druhé světové válce z učebnic dějepisu.⁸⁴ I přesto ale došlo k určitému posunu, a to zejména díky ochotě premiéra Abeho a prezidentky Pak vyhybat se tématům, které Japonsko a Jižní Koreu rozdělují. V roce 2015 dokonce došlo k další oficiální omluvě japonského premiéra za japonské válečné zločiny u příležitosti 70. výročí konce války v Pacifiku a byly nabídnuty reparační ve výši 8,3 milionů dolarů obětem a jejich rodinám.⁸⁵ Tentýž rok přijala omluvu od japonské vlády také Čína. Premiér Abe se snažil o uklidnění situace s oběma zeměmi zejména proto, že chtěl dovést do zdárného konce svou vizi o samostatných vojenských akcích Japonska v zahraničí – prvních od prohry ve druhé světové válce.⁸⁶ Protesty, které mohly vypuknout v Jižní Koreji i Číně v případě, že by japonská vláda prosadila tuto změnu v období tenze, by ohrozily Abeho plány a možná i stabilitu trilaterální spolupráce Spojených států, Jižní Koreji a Japonska. Je ale velice pravděpodobné, že ke vstřícnému kroku vůči Korejské republice přivedl Šinzo Abeho z části také Washington, který měl zejména na stabilním vztahu Soulu a Tokia zájem.⁸⁷ Zhoršující se vztahy mohly ohrozit nejen americké plány v regionu, ale hlavně bezpečnost.

Přijetí japonské omluvy paradoxně později přispělo k politickému pádu Pak Kun

⁸³ Chanlett-Avery, Cooper, Manyin, Nikitin a Rinehart, "U.S. - South Korea Relations", 2014, 3.

⁸⁴ Koide Reiko, „Critical New Stage in Japan's Textbook Controversy“, 2.

⁸⁵ Andrea Crossan, "Finally, Japan delivers definitive apology to South Korea for 'Comfort Women'", Public Radio International, Prosinec 2015, Přístup 20.3.2020, <https://www.pri.org/stories/2015-12-28/finally-japan-delivers-definitive-apology-south-korea-comfort-women>

⁸⁶ Jonathan Soble, "Shinzo Abe's Bid to Redefine Japan and Its Military Has Echoes of Family History", The New York Times, Srpen 2015, Přístup 30. 4. 2020, <https://www.nytimes.com/2015/08/14/world/asia/japan-military-shinzo-abe-family-history.html>

⁸⁷ Thomas J. Ward a William D. Lay, "Key Mileposts and Actors in Settling the Comfort Women Impasse", E-International Relations, Únor 2019, Přístup 29. 4. 2020, <https://www.e-ir.info/2019/02/10/key-mileposts-and-actors-in-settling-the-comfort-women-impasse/>

Hje. Podle většiny korejské veřejnosti přijetím omluvy prodala Pak Kun Hje oběti japonského násilí za krátkodobé zlepšení korejsko-japonských vztahů.⁸⁸ Tento incident odstartoval trvalý pokles prezidentčiny oblíbenosti a nabalil se na další skandály, které vyšly napovrch téhož roku. Tato situace vyvrcholila v její impeachment.

Spory Japonska a Jižní Koreje se během Obamovy vlády kompletně urovnat nepodařilo. Tyto problémy měly potenciál narušit americko-korejské vztahy, nicméně díky posílení spolupráce v dalších oblastech, zejména v oblasti vojenské a bezpečnostní, zůstalo partnerství nadále silné až do konce Obamova druhého funkčního období.

3.1 Řešení severokorejské otázky

Rok 2011 představoval mezník nejen pro Obamovu zahraniční politiku, ale také pro politickou scénu Severní Koreji. Kim Čong Il, nejvyšší severokorejský vůdce, v prosinci po dlouhé nemoci zemřel.⁸⁹ Jeho smrt vyvolala řadu otázek, od nástupnictví počínaje, po budoucnost ideologie konče. Vlády celého světa si všem pokládaly jen jednu otázku – padne severokorejský režim? Vůdcovský post obsadil po smrti svého otce Kim Čong Un. Záhadný mladík, na jehož bedrech spočívala tíha poslední naprosto izolované země světa. Pro Baracka Obamu znamenala tato změna obavy o budoucnost vyjednávání o odzbrojování, ale také příležitost, jak prokázat své kompetence ve věci východní Asie.

Obamova administrativa byla přesvědčena o nutnosti udržování stability v regionu. Po potopení jihokorejské vojenské lodi Čchonon hrozilo ochlazení nejen mezikorejských vztahů, ale zhoršení celkové mezinárodní situace v oblasti. To by ovšem v reakci taktéž ohrozilo Obamovy plány, což bylo těsně před vyhlášením pivotu do Asie nepřijatelné. Během následujících let bylo tedy zorganizováno několik vyjednávání se severokorejskou stranou, která vyústila v takzvanou Leap Day Deal v roce 2012.⁹⁰ Na základě této dohody měly Spojené státy poskytnout Severní Koreji potravinovou pomoc výměnou za pozdrzení testování raket, získávání obohaceného uranu a navrácení KLDK k šestistranným rozhovorům. Neuběhlo ale ani pár týdnů a Severní Korea otestovala balistickou raketu dlouhého doletu a uspořádala třetí jaderný test.⁹¹ Ukázalo se, že KLDK není možné tímto

---

⁸⁸ Ankit Panda, "The 'Final and Irreversible' 2015 Japan-South Korea Comfort Women Deal Unravels", *The Diplomat*, Leden 2017, Přístup 30. 4. 2020, <https://thediplomat.com/2017/01/the-final-and-irreversible-2015-japan-south-korea-comfort-women-deal-unravels/>

⁸⁹ Kongdan Oh, "The Death of Kim Jong-il", *Brookings*, Prosinec 2011, Přístup 7.4.2020, <https://www.brookings.edu/opinions/the-death-of-kim-jong-il/>

⁹⁰ Van Jackson, „The Rebalance, Entrapment Fear and Collapsism: The Origins of Obama’s North Korean Policy“, *Asian Perspective* 43:4, 2019, 593.

⁹¹ Jackson, „The Rebalance, Entrapment Fear and Collapsism: The Origins of Obama’s North Korean Policy“,

způsobem denuklearizovat ani s ní vyjednávat. Přijmout pomoc a na oplátku nesplnit podepsané podmínky byl severokorejský způsob, jak se vysmát americké snaze o zastavení produkce zbraní. Pro Kim Čong Una byl, stejně jako pro Kim Čong Ila, jaderný arsenál mnohem hodnotnější než potraviny, léky a nástroje pro jeho lid.

Baracka Obamu přivítal třetí jaderný test KLDR v jeho druhém funkčním období, které začalo v lednu 2013. Jižní Korea a Spojené státy zaujaly po tomto jaderném testu KLDR nový postoj vůči severokorejské provokaci, který dnes známe pod pojmem „strategic patience“. Tato politika spočívala v sankcích a limitech, které měly svým tlakem přivést KLDR zpět k šestistranným rozhovorům. Zároveň byl tento postoj doprovázen demonstracemi spojených vojenských sil Jižní Koreje, Spojených Států a Japonska během masivních armádních cvičení.⁹²

Strategic patience, jak již název napovídá, byla politikou vyčkávání a do značné míry korespondovala s I Mjong Bakovým „Non-Nuclear Opening 3000“. Před jejím vyhlášením se Obamova administrativa snažila co nejvíce odlišit od nekompromisního přístupu George Bushe a ukázat Severní Koreji, že je Barack Obama nový hráč, který je ochotný zasednout u jednacího stolu přímo s Kim Čong Ilem. Přesto ovšem prezident Obama nehodlal nadále poskytovat ekonomickou podporu, která proudila každoročně z USA do Severní Koreje.⁹³ Nová politika závisela zejména na dalších krocích KLDR. Spojené státy ve spolupráci s Jižní Koreou nehodlaly ustoupit ani o píď, pokud by ovšem nebyla ze severokorejské strany na první pohled patrna ochota vrátit se k vyjednávacímu stolu a začít první kroky k denuklearizaci. V případě dalších provokací to dále znamenalo stažení jakékoli pomoci a další sankce a omezení. Politiku strategic patience nejlépe vystihuje jeden z citátů prezidenta Obamy – „Podáme vám ruku, pokud rozevřete pěst“.⁹⁴

Důležitým prvkem v boji proti provokujícímu režimu v Severní Koreji byla asistence Čínské lidové republiky. Jakožto hlavní partner KLDR mohla Čína nastolením sankcí přivést zástupce Severní Koreje zpět k jednacímu stolu. Pro Čínu byla ale dlouho představa dalšího pronikání amerického vlivu do regionu jen těžko akceptovatelná

594.

⁹² Chanlett-Avery, Campbell, Mackey, Manyin A Mary Beth D. Nikitin., „North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation“, Congressional Research Service, Červenec 2018, Dostupné z <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>

⁹³ Chanlett-Avery, Nikitin, Park a Ian E. Einehart, "North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation“, Congressional Research Service, Červenec 2015, úvod, Dostupné z https://www.everycrsreport.com/files/20150721_R41259_5c01f413a4a4f10236ffdbbb3665ada9118390cb.pdf

⁹⁴ „We will outstretch our hand, if you unclench your fist“, překlad autorky

(podobně jako expanze vlivu Číny pro USA). Udržování stability na korejském poloostrově pomocí diplomatických styků se Severní Koreou bylo pro čínskou vládu přijatelnější. Po smrti Kim Čong Ila ale začaly pro zdánlivě neoblomnou spolupráci Číny a KLDK krušné časy. Peking nesouhlasil se stupňující se provokací a s neochotou k dialogu.⁹⁵ Tyto obavy pravděpodobně vycházely z faktu, že Čína jako jediná v oblasti sdílí přímou hranici s Korejským poloostrovem a jakákoli trhлина v nastolené relativní stabilitě ji může ohrozit. Od Jižní Koreje, na jejímž území se nachází hned několik z největších amerických základů na světě, dělí Čínskou lidovou republiku jen bariéra ve formě KLDK. Z tradiční čínské nedůvěry vůči Spojeným státům tak vychází obava z možného útoku, pokud by měl severokorejský režim padnout, a tudíž zařadit americkým jednotkám přímou cestu k Číně.⁹⁶ Čínsko-severokorejské spory vyvrcholily v roce 2013, kdy nechal Kim Čong-Un popravit svého strýce Džang Song-Teka. Ten byl hlavním spojovacím článkem mezi ČLR a KLDK.⁹⁷ Jeho smrt nakonec překvapivě pomohla Spojeným státům v rámci bezpečnostního pilíře pivotu do Asie. Peking byl totiž tak rozhořčen chováním nového severokorejského vedení, že se přidal k uplatňování sankcí Bezpečnostní rady OSN.⁹⁸

Ačkoli Barack Obama svou politiku vůči Severní Koreji v novém funkčním období nijak nezměnil, v roce 2013 se i přesto začala proměňovat, a to s pomocí jihokorejské prezidentské administrativy. Pak Kun Hje, která se v nedávné době ujala úřadu prezidentky, se na rozdíl od svého nekompromisního předchůdce vydala smířlivější cestou. Politiku, kterou zvolila vůči Severní Koreji během svého působení, naznačila už ve svém článku „A New Kind of Korea: Building Trust Between Seoul and Pyongyang“, napsaném během kampaně pro časopis *Foreign Affairs*.⁹⁹ „Trust“, tedy důvěra byla základním kamenem oné politiky a také díky ní získala název „trustpolitik“.

Trustpolitik se zdála realističtější, než politiky jejích předchůdců. Měla nastavit mezi KLDK a Korejskou republikou rovnováhu. Pak Kun Hje věřila, že to nejdůležitější je obnovit léta pošramocenou důvěru mezi oběma zeměmi. Severní Korea by se za dodržení všech svých dohod s Jižní Koreou dočkala postupného uvolňování izolace. Byla by nastavena pravidla, na jejíchž základech mohla vyrůst skutečná spolupráce severu a jihu.

⁹⁵ Eleanor Albert, "The China-North Korea Relationship", Council on Foreign Relations, Červen 2019, Přístup 7.4.2020, <https://www.cfr.org/backgrounders/china-north-korea-relationship>

⁹⁶ Ibid

⁹⁷ Chanlett-Avery, Campbell, Mackey, Manyin a Nikitin., „North Korea: U. S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation“, 13

⁹⁸ Ibid

⁹⁹ Park Geun Hye, „A New Kind of Korea: Building Trust Between Seoul and Pyongyang“

V případě porušení pravidel navrhovala Pak Kun Hje nekompromisní přístup se zapojením dalších států. Sankce měly být zpřísněny a reakce na jakoukoli provokaci ostřejší než dříve. Naopak v případě, že by byla Severní Korea ochotna vyjednávat, i Jižní Korea by na takové vyjednávání přistoupila. Tato politika nepřipouštěla automatické materiální odměny a uvolňování restrikcí za každý vstřícný krok, ale slibovala postupné budování vztahu na základě oboustranného snažení.¹⁰⁰

Uplatňování trustpolitik přineslo zprvu kýžené ovoce. Pečlivá separace politických a bezpečnostní záležitostí od záležitostí ekonomických a humanitárních, přinesla hned několik úspěchů¹⁰¹. Tím nejvýraznějším byla „normalizace“ chodu průmyslového areálu v Kesongu, který byl od třetího jaderného testu prakticky pozastaven. Zároveň dohoda o této normalizaci obsahovala klauzuli, která zaručovala chod komplexu za každé politické situace.¹⁰² Dále byly obnoveny některé vzdělávací, kulturní a humanitární akce. Bylo naplánováno několik setkání rozdělených rodin, a dokonce proběhla také diskuse o možnostech turismu v severokorejských diamantových horách.¹⁰³ Ještě v roce 2013 se Kim Čong Un vyjadřoval k těmto záměrům pozitivně. Zejména k setkání rodin rozdělených 38. rovnoběžkou, které jím bylo oficiálně podpořeno. Nicméně KLDR z tohoto plánu nakonec vycouvala.¹⁰⁴

Trustpolitik měla značný ohlas v zahraničí. Přesvědčila i prezidenta Obamu, který Pak Kun Hje v dalších krocích vůči Severní Koreji podporoval. Svou podporu vyjádřil na tiskové konferenci u příležitosti návštěvy Pak Kun Hje ve Washingtonu v roce 2013.¹⁰⁵ Nicméně jihokorejská politika se tímto krokem přesto rozešla s tou hlavní americkou. Kongres nebyl přesvědčen, navrhoval přísnější sankce.¹⁰⁶ Do budoucna měla trustpolitik potenciál porušit americko-korejské partnerství ve věci KLDR.

Ani skrz trustpolitik ovšem nebylo zastavení jaderného zbrojení Severní Koreje

¹⁰⁰ Park Geun Hye, „A New Kind of Korea: Building Trust Between Seoul and Pyongyang“

¹⁰¹ Troy Stangarone, "Prospects for the U.S.-Korea Alliance Under Park and Obama", Council on Foreign Relations, Březen 2013, Dostupné z <https://www.cfr.org/blog/troy-stangarone-prospects-us-korea-alliance-under-park-and-obama>

¹⁰² "Agreement on Normalization of the Gaeseong Industrial Complex", ROK Ministry of Unification, Červenec 2013. Dostupné z <https://www.ncnk.org/sites/default/files/content/resources/publications/Gaesong%20normalization%20agreement.pdf>

¹⁰³ Wertz, „Inter-Korean Relations“, 5.

¹⁰⁴ Justin McCurry, „South Korean president calls for cross-border family reunions“, The Guardian, Leden 2014, Přístup 15. 5. 2020, <https://www.theguardian.com/world/2014/jan/06/south-korean-president-calls-for-cross-border-family-reunions>

¹⁰⁵ Mark Landler a David E. Sanger, "Obama Backs South Korea President's Policy on North", The New York Times, Květen 2013, Přístup 7.4.2020, <https://www.nytimes.com/2013/05/08/world/asia/obama-backs-policy-of-south-koreas-president-on-north.html>

¹⁰⁶ Troy Stangarone, "Prospects for the U.S.-Korea Alliance Under Park and Obama"

úspěšné. Kvůli neustálé provokaci nebyl vytvořen prostor, kde by mohla trustpolitik dlouhodobě zafungovat, což ale paradoxně ochránilo americko-korejské vztahy před možným politickým sporem. V roce 2016 byly provedeny čtvrtý a pátý jaderný test. Byla taktéž obnovena činnost jaderného reaktoru v Jongbjonu, který byl od roku 2007 dle dohody o humanitární pomoci mimo provoz.¹⁰⁷ Severní Korea opět ukázala, že na rozdíl od mírového soužití s Jižní Koreou, je produkce jaderných zbraní jednou z jejích životně důležitých potřeb.

Trustpolitik tedy, stejně jako mnoho předchozích politik, nakonec selhala. Ve svém projevu ze 16. února 2016 Pak Kun-Hje oznámila, že na základě severokorejských provokací nastupuje cestu sankcí, protože smířlivým přístupem se Severní Korea jaderných zbraní nikdy nevzdá.¹⁰⁸ Taktéž zmínila, že se nyní začne soustředit na prohlubování trilaterální bezpečnostní spolupráce se Spojenými státy a s Japonskem. Dále hovořila o zdokonalování vojenské kooperace s USA, o zvýšení četnosti konzultací a o vylepšení protiraketových systémů.¹⁰⁹ Spojené státy na základě dohody později dodaly Jižní Koreji protiletadlový raketový komplet THAAD, který je schopný zneškodňovat balistické rakety.¹¹⁰ Dále v roce 2016 proběhlo největší vojenské cvičení (Key Resolve/Foal Eagle) od roku 2010.¹¹¹

Severokorejská agrese až do konce Obamova funkčního období přes všechny pokusy neustala, naopak. Během svého působení bohužel nestihl americký prezident předložit její řešení. Vztahy Spojných států a Severní Koreje, ale také Severní a Jižní Koreje, značně oslabily. Co bylo ovšem posíleno provokací KLLDR, byla bezpečnostní a vojenská pouta Korejské republiky a USA. Spolupráce se stala mnohem robustnější.

3.2 Vojenská spolupráce

Severokorejská agresivita, která začala v roce 2010 několika střety, při nichž zahynulo několik desítek Jihokorejců, značně změnila budoucnost americko-korejské vojenské

---

¹⁰⁷ Chanlett-Avery, Feickert, Hildreth, Manyin, Mcinnis a Mary Beth D. Nikitin, „The North Korean Nuclear Challenge: Military Options and Issues for Congress“, Congressional Research Service, Listopad 2017, Dostupné z <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R44994.pdf>

¹⁰⁸ Wertz, „Inter-Korean Relations“, 6.

¹⁰⁹ Arirang Issue, „News Inside – President Park Geun-Hye on North Korea“, Youtube 21.2.2016, <https://www.youtube.com/watch?v=h6nbQe4u3Tk>

¹¹⁰ „US to deploy THAAD missile battery to South Korea“, DOD News, Září 2016, Přístup 20. 11. 2019, https://www.army.mil/article/171316/us_to_deploy_thaad_missile_battery_to_south_korea

¹¹¹ Jeff Schogol a Kent Miller, „315,000 U.S. and South Korean troops begin massive exercise as North threatens war“, Marine Corps Times, Březen 2016, Přístup 22.1.2020 <https://www.marinecorpstimes.com/news/your-marine-corps/2016/03/05/315000-u-s-and-south-korean-troops-begin-massive-exercise-as-north-threatens-war/>

spolupráce. Nevyzpytatelnost KLDR bohužel Obamově pívotu vřbec nehrála do karet a bylo by jen velice obtřzné snažit se v rámci vojenského a bezpečnostního pilřře zvládnout revitalizaci americko-korejských sil v plánovaných termínech.

Realizace oddělení amerického a korejského velení USFK a převod velení OPCON na jihokorejské bylo v době, kdy se severokorejská provokace začala stupňovat, příliš riskantní. Americká ochrana Jižní Koreje je pro mnoho států v regionu ukazatel bezpečí a stability. Pokud by se Spojené státy rozhodly tak brzo po potopení Čchonanu přeci jen začít s postupným předáváním pomyslných otěží do rukou Korejské republiky, mohlo by to vyvolat obavy o budoucnost celé oblasti. Jihokorejští obyvatelé by mohli pochopit tento tah jako zradu ve chvíli, kdy Korejské republice skutečně hrozí nebezpečí. Tak či onak, tlak na rychlé převedení velení by nepřineslo nic dobrého, naopak. Obamově politice ve východní Asii by mohl spíše uškodit. I Mjong Bak a Barack Obama tedy souhlasili s posunutím data faktického plnění a to do roku 2015.¹¹²

Další klíčový plán, přesun jednotek z Jongsanu do Camp Humphreys v Pjongteku a z demilitarizované zóny blíže k Soulu, taktěž nebyl do konce I Mjong Bakovy vlády úplně dořešen. Finanční spory Spojených států a Jižní Koreji o náklady na rozšíření stávajících a vybudování nových zařízení stály nadále v cestě. Prezident I, který prožíval poslední měsíce svého jediného funkčního období, už nemohl v této fázi dovolit, aby byla Konzervativní strana poškozena jeho extravagantními rozhodnutími, a tudíž znevýchodněna v nadcházejících prezidentských volbách. Další kroky měly být tedy již na nově zvoleném prezidentovi. I v Kongresu Spojených států proběhla kvůli financování celé záležitosti diskuse. Někteří senátoři, konkrétně například Obamův volební protivník John McCain, vyslovili nedůvěru v přijatá vojenská opatření jako v nejlepší možné, s přihlédnutím k ceně a efektivitě.¹¹³ Svůj argument opírali zejména o fakt, že nebyl předložen tzv. „business case“, neboli obchodní případ.¹¹⁴ Tento dokument má za úkol obhájit projekt a dokázat, že je nejefektivnějším řešením. Na základě těchto připomínek bylo financování přesunů a budování základen pozastaveno. Přesto na konci prosince 2012 přesídlil první prapor z města Uidžongbu do Pjongteku.¹¹⁵

Nicméně I Mjong Bakova éra v roce 2013 skončila bez větších posunů ve vnitřních

---

¹¹² Seoyeon Yoon, "South Korea's Wartime Operational Control Transfer Debate: From an Organizational Perspective", 92-93.

¹¹³ Chanlett-Avery, Cooper, Manyin, Nikitin a Rinehart, "U.S.-South Korea Relations", 2013, 15.

¹¹⁴ "Defense Management: Comprehensive Cost Information and Analysis if Alternatives Needed to Assess Military Posture in Asia", United States Government Accountability Office, Květen 2011, 1. Dostupné z <https://www.gao.gov/assets/320/318776.pdf>

¹¹⁵ Chanlett-Avery, Cooper, Manyin, Nikitin a Ian E. Rinehart, "U.S.-South Korea Relations", 2013, 18

vojenských záležitostech, i přes posílení americko-korejské spolupráce v dalších oblastech, jako například v obchodní a politické. Pro Baracka Obamu znamenal tento rok začátek druhého funkčního období a zároveň navazování vztahů s nově zvolenou korejskou prezidentkou.

Prezidentka Pak, která poznala agresi KLDR na vlastní kůži, když byla její matka zavražděna severokorejským agentem, si byla velice dobře vědoma nutnosti pevné vojenské síly umístěné v Jižní Koreji. Nicméně podobně jako vláda I Mjong Baka, ani ta její nenavýšila rozpočet na úroveň, se kterou pracoval například Ro Mu Hjon. Americko-korejské spory o financování přesunu vojáků a rozšíření základen tedy setrvaly.

Kvůli přetrvávajícím problémům s finančním pokrytím plánů byla v roce 2014 uzavřena dohoda „Special Measures Agreement“. Za jejím vydáním stála zejména vůle Baracka Obamy a Pak Kun Hje k vytvoření vojenské spolupráce nové doby. Dohoda byla vyjednáвана zástupcem korejského ministerstva zahraničí Hwang Džun Kukem a americkým hlavním poradcem pro bezpečnostní jednání Ericem Johnem. Vyjednávání se táhla dlouhé měsíce, zejména proto, že korejská strana považovala návrhy Spojených států za neférové. Dohoda byla pro tyto průtahy podepsána až v dubnu, ačkoli měla být hotova už na podzim roku 2013.¹¹⁶ Dokument představoval pětiletý plán příspěvků korejské vlády. Ty se měly zvýšit o 861 milionů amerických dolarů a každý rok měly být navýšeny o inflaci, nicméně ne více než o 4 %.¹¹⁷ Díky tomuto opatření se podařilo pohnout s přesunem jednotek do Pjongteku a dalších cílových základen a ke konci roku 2014 byl plán hotov ze 42 %. Taktéž byl položen základní kámen nového centra pro jednotky KORCOM, také nedaleko města Pjongtek.¹¹⁸

Ačkoli partnerství Pak Kun Hje a Baracka Obamy přispělo k posunu v logistických záležitostech, v záležitosti OPCON k žádnému velkému vývoji nedošlo. Naopak. V roce 2015, kdy mělo být předání velení hotové, bylo prezidentkou Pak a prezidentem Obamou vyjednááno další odložení a tentokrát bez přesného data ukončení. Ač se můžou průtahy zdát znakem nesouladu hlav států, opak byl pravdou. Předání krizového velení

---

¹¹⁶ Ashley Rowland a Yoo Kyong Chang, "S. Korea assembly approves cost-sharing agreement with US", Stars and Stripes, Duben 2014, Přístup 15. 5. 2020, <https://www.stripes.com/news/s-korea-assembly-approves-cost-sharing-agreement-with-us-1.278190>

¹¹⁷ "Agreement Between the UNITED STATES OF AMERICA and the REPUBLIC OF KOREA for Special Measures relating to Article V of the Agreement under Article IV of the Mutual Defense Treaty", Defense: Facilities and Areas and the Status of United States Armed Forces, Únor 2014, článek II, Dostupné z <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/14-618-Republic-of-Korea-Defense-SMA-w-Imple-Arrang-and-Notes.pdf>

¹¹⁸ Chanlett-Avery, Cooper, Manyin, Nikitin a Rinehart, "U.S.-South Korea Relations", 2015, 15.

z amerického na korejské prostě nebylo možné časově naplánovat, což si Obama i Pak velice dobře uvědomovali. OPCON měl americké velení od samého začátku americko-korejské spolupráce. Výcvik a zkušenost, které muselo případné korejské velení získat, nebylo možné určit časově. V tomto duchu se o OPCON vyjádřil i velitel USFK Curtis Scaparrotti před americkým Kongresem v dubnu 2015. Podle něj bude možné předat velení do rukou Korejské republiky až ve chvíli, kdy budou její velící důstojníci připraveni vést do konfliktu americko-korejské jednotky a kdy budou mít dostatečný trénink a technologie na to, aby mohli samostatně čelit severokorejské jaderné hrozbě.¹¹⁹ Obamův pivot, který byl značně orientován na vojenské záležitosti byl tímto krokem jen posílen. Předat velení do rukou Korejské republiky, která nebyla tou dobou připravena účinně velet v případě válečného konfliktu, by Jižní Koreu příliš oslabilo a tím pádem i Spojené státy v Asii.

Poslední rok spolupráce prezidentky Pak a prezidenta Obamy znamenal další posun v přemístění jednotek. Na konci roku 2015 byl přesun hotov ze 65 % a úplné přemístění bylo očekáváno do konce roku 2018.¹²⁰ Tentýž rok byl Jižní Koreji ze Spojených států poskytnut protiletadlový raketový systém THAAD, což učinilo americko-korejskou spolupráci o to pevnější.¹²¹

Ačkoli se Barack Obama ani Pak Kun Hje ve svých funkcích již nedočkali převodu velení OPCON nebo dokončení přesunu jednotek z Jongsanu a DMZ, jejich spolupráce přinesla ovoce ve formě pravidelných konzultací a posunů, kterých například administrativa prezidenta I nebyla do této míry schopná. Na příkladu vnitřních vojenských záležitostí Jižní Koreje a Spojených států je možné pozorovat, že pro politiku nelze lámat věci přes koleno.

3.3 KORUS FTA

Modifikace KORUS FTA, které byly domluveny prezidenty Obamou a I v roce 2010, byly pro Washington, který měl touto dobou už pravděpodobně úplnou vizi svého pivotu do Asie, žádaným a logickým krokem. Dohoda o volném obchodu s Jižní Koreou nemohla být odsunuta naneurčito. Rozvoj ekonomických pout s partnery ve východní Asii a to dokonce, v případě Korejské republiky, s jednou z největších ekonomik světa, byl klíčový.

---

¹¹⁹ "The Risk of Losing Military Technology Superiority And Its Implications For U.S. Policy, Strategy, And Posture In The Asia-Pacific, Committee On Armed Services, House of Representatives, 114th Congress, Duben 2015, 35. Dostupné z <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-114hhrg94747/pdf/CHRG-114hhrg94747.pdf>

¹²⁰ Dodnes není přesun ukončen. Kompletní vyklizení základny v Jongsanu se očekává v roce 2021.

¹²¹ Chanlett-Avery, Cooper, Manyin, Nikitin a Rinehart, "U.S.-South Korea Relations", 2015, 4-5.

Úpravy vzešlé v platnost v roce 2012 se týkaly hlavně automobilového průmyslu, což byl pro Obamu jeden z největších problémů pro podporu KORUS FTA v původním znění. Snižování celních bariér na automobily mělo být nově pomalejší, na americká auta mělo být uvaleno 2,5% clo. Korejská strana souhlasila se čtyřprocentním clem na vlastní automobilovou výrobu. Déle byla nastavena záruka („safeguard“, pozn. autorky) Spojeným státem, která dávala možnost obnovit clo v případě, že ze strany Jižní Koreje dojde ke zneužití dohody k navýšení dovozu.¹²² Tuto změnu bylo možné očekávat, vzhledem k pocitu neférovosti, který choval Barack Obama ke korejskému automobilovému průmyslu.

Dovoz hovězího masa, další dlouhodobý problém mezi USA a Korejskou republikou, byl taktéž podroben změnám. Kvůli citlivosti celé záležitosti bylo ale nutné dělat pomalé kroky. Čtyřicetiprocentní clo na americké hovězí maso mělo být také časem odstraněno, ovšem daná lhůta byla 15 let. Důvod pro toto „nakračování po špičkách“ byla ohromná nevole korejského obyvatelstva ve věci amerického hovězího, která už nejednou vyústila v široké protesty a demonstrace. Strach z nemoci šílených krav, která vypukla ve Spojených státech v roce 2003, kvůli rozsáhlé medializaci přetrvával i během administrativy prezidenta I.¹²³ Rychlé změny tedy mohly vést k prudkému snížení oblíbenosti celé vlády. To poslední, co Obamův pivot potřeboval, byl pokles důvěry Korejců v americko-korejskou spolupráci.

Další menší změny se týkaly dovozu léčiv a lékařského know-how, dále pak textilií a oděvů a některých potravin, například rýže. Veškerá cla měla být do roku 2016 úplně odstraněna, s výjimkou cla na hovězí maso.¹²⁴

V prvních několika letech byla KORUS-FTA pro USA spíše zklamáním, a to zejména pro její kritiky, například v Kongresu. Zatímco export z Jižní Koreje posílil o téměř 13 %, export z USA se propadl o 5%. Ani automobilový průmysl nezažil žádné výrazné posílení.¹²⁵ Během prvních dvou let v platnosti způsobila KORUS FTA obchodní deficit přes 28 miliard dolarů pro Spojené státy.¹²⁶ Od roku 2015 se ale začala situace

---

¹²² Jurenas, Manyin, Platzer a Brock R. Williams, "The U.S.-South Korea Free Trade Agreement (KORUS FTA): Provisions and Implementation", Congressional Research Service, Září 2014, 3. Dostupné z <https://fas.org/sgp/crs/row/RL34330.pdf>

¹²³ Ibid, 3

¹²⁴ Ibid, 3-4.

¹²⁵ Kang, Lee, Young-Gui Kim a Hyuk-Hwanh Kim, "Korea-U.S. FTA in Its Second Year: Current Status of Impementation", KIEP World Economy Update 4:23, Srpen 2014, 2.

¹²⁶ Troy Stangarone, „Was the Korea-US FTA Really a ‚Horrible Deal‘?“, The Diplomat, Duben 2019, Přístup 20. 12. 2019, <https://thediplomat.com/2019/04/was-the-korea-us-fta-really-a-horrible-deal/>

zlepšovat, a to nejen postupnou eliminací většiny cel. Export automobilů byt ztrojnásoben. Překvapivě byl také zaznamenán trojnásobný nárůst vývoz služeb. V roce 2016 vyexpedovaly Spojené státy bezmála 58 miliard dolarů ve zboží. Vzrostl také export strojího a chemického průmyslu, a to až o miliardu dolarů. Ropa se díky sníženým clům stala hlavní exportní kategorií do Jižní Koreje. Pozitivní dopady měla KORUS FTA i na pracovní místa a platy ve Spojených státech.¹²⁷ Možná potřebovala dohoda jen více času, aby ukázala svůj skutečný účinek.

Rozhodně tedy nebyla žádným fiaskem. Pro mnohé ale nebyla ani skutečným úspěchem a podle dalších dokonce blokovala skutečné obchodní úspěchy mezi USA a Jižní Koreou, které by mohly být uskutečněny, nebýt restrikcí plynoucích z KORUS FTA. Kritika se na Obamovu hlavu snesla ze strany Kongresu, republikánů i odborů. Jejimi odpůrci byli například senátor John Conyers nebo Howard Coble, oba veteráni Korejské války.¹²⁸ Dále Donald Trump ji velice ostře kritizoval a po nástupu do funkce navrhl další modifikaci. Podle mnohých byla dohoda nastavena tak, že nedošlo k vytvoření rovnováhy a veškeré zisky připadly Jižní Koreji.¹²⁹ Tento pohled na věc je nicméně poněkud krátkozraký. Kromě toho byla dohoda naprosto zásadní pro budoucí vývoj zahraniční politiky Baracka Obamy a vytvoření TPP, které mělo potenciál přinést mnohonásobně větší zisky. Že neproběhla za jeho vlády ratifikace partnerství je již druhá věc.

---

¹²⁷ Ibid

¹²⁸ Jungkun Seo, "Security ties or electoral connections? The US Congress and the Korea–US Free Trade Agreement, 2007–2011", *International Relations of the Asia Pacific* 15, Leden 2015, 218

¹²⁹ Jeffrey J. Schott, „Will the KORUS FTA have an Encore?“, *Peterson Institute for International Economics*, 2017, Přístup 17.1.2020, <https://www.piie.com/blogs/trade-investment-policy-watch/will-korus-fta-have-encore>

Závěr

Když v roce 2009 nastoupil Barack Obama do prezidentské funkce, zdědil po svém předchůdci prezidentu Bushovi válku v Iráku a v Afghánistánu a zanedbané vztahy s mnohými asijskými zeměmi, včetně vztahu s Jižní Koreou. Již od samého začátku byla jeho vize zaměřena na odchod z konfliktů na Blízkém východě a na návrat do oblastí, kde čekala místo války ekonomická prosperita. Asijsko-pacifický region se ukázal jako jedinečnou volbou nejen proto, že jsou Spojené státy samotné pacifickou mocností, ale také pro svůj potenciál značně posílit americkou ekonomiku.

Politika pivotu přišla slavnostně v roce 2011 a slibovala trvalé zaměření pozornosti Spojených států na Asii a Pacifik. Vyloženě nová ale nebyla. Již za vlády prezidenta Bushe a dále během prvních několika let vlády Baracka Obamy, byly pokládány základy této politiky. Rok 2011 nicméně představuje sjednocení těchto kroků pod skutečný zahraničněpolitický rámec. Dopady pivotu jsou dodnes objektem sporů a současná administrativa Donalda Trumpa na ni nenavázala. Změna politiky způsobila, že pivot neměl dostatečný prostor pro dlouhodobější vliv a proto více méně v obecném měřítku potichu vyprchal.

V této bakalářské práci byl pivot ale posuzován na konkrétním příkladu Korejské republiky. Již od úplného začátku Obamovy vlády se začaly americko-korejské vztahy zlepšovat a to díky silné vůli na obou stranách. Prezident I Mjong Bak do značné míry přispěl k pivotu do Jižní Koreje svou ochotou dělat kompromisy ve prospěch americko-korejského partnerství.

Obchodně posílila spolupráce o ratifikovanou dohodu o volném obchodu KORUS FTA, jejíž vyjednávání probíhalo za vlády prezidenta Bushe bezvýsledně. Nejdůležitější dopad ratifikace této dohody byl hlavně symbolický. Americko-korejské partnerství tím bylo po dlouhých letech vlády Ro Mu Hjona, který nebyl spolupráci se Spojenými státy nakloněn, upevněno.

Postupy vůči KLDR byly konečně synchronizovány, což mělo opět pozitivní dopady na spojení jako takové. Jednotná politika k Severní Koreji dlouhou dobu v americko-korejských vztazích chyběla a spory prezidentů Bushe s Ro o přístup k této hrozbě narušily celou strukturu spolupráce.

Jižní Korea a Spojené státy převzaly v době Obamova prezidentství plány vojenské revitalizace z dob Bushovy vlády. Ačkoli se nepodařilo všechny změny uskutečnit do konce druhého funkčního období Baracka Obamy, značný posun proběhl ve věci přesunu

amerických jednotek do rozšířených základen v okolí Soulu a v Pjongteku a odvelení části vojáků ze země. vojenská spolupráce během vlády prezidenta Obamy a jeho korejských protějšků vyslala signály dvěma směry – do KLDK, že ochrana Spojených států stále trvá a vojenská obranyschopnost je větší než kdy jindy, a k obyvatelům Jižní Koreji, že jsou Spojené státy připraveny zemi bránit, ale nikoli na úkor pohodlí jejích občanů.

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit, na kolik byl Obamův pivot v Jižní Koreji úspěšný a odpovědět na výzkumnou otázku jaké změny v americko-korejských vztazích pivot do Asie přinesl. Z předvýzkumu bylo možné očekávat, že se potvrdí hypotéza: Díky Obamově pivotu do Asie došlo k pozitivnímu vývoji ve vztazích s Jižní Koreou, a proto tam pivot úspěšný skutečně byl. Tato hypotéza se nakonec opravdu potvrdila, nicméně je nutné ji doplnit o okolnosti, které úspěšnost pivotu do Korejské republiky značně ovlivňují. Jak bylo již výše zmíněno, pivot nebyl úplnou katastrofou, ovšem o velkém úspěchu se také mluvit nedá. Po nástupu Donalda Trumpa byl pivot ukončen, jakožto politika, se kterou se prezident Trump příliš neztotožňoval. Dlouhodobý dopad se tedy z obecného hlediska nezdá valný. Rozebereme-li ale pivot do Asie na menší části, na „pivoty“ do jednotlivých partnerských zemí, je možné zaznamenat změny. V případě Jižní Koreji dokonce klíčové.

Z pohledu Korejské republiky máme možnost porovnat stav, který po sobě Barack Obama zanechal, se stavem, do kterého v roce 2009 přišel. V době působení prezidentů George W. Bushe a Ro Mu Hjona se americko-korejské vztahy trvale zhoršovaly a to zejména pro rozdílný postoj obou administrativ k Severní Koreji. Ani fakt, že byl prezident Bush příliš zaměstnán Blízkým východem a tudíž neměl mnoho příležitostí věnovat se naplno svým spojencům v Asii a Pacifiku, tomu nepřidal. Když ale skončila funkční období obou politiků a na scéně se objevil Barack Obama s I Mjong Bakem, vztahy obou zemí znovu ožily prakticky během jednoho roku. Další léta představovala upevnění partnerství, a když do funkce nastoupil Donald Trump, byly americko-korejské vztahy lepší, než kdy dříve.

Ačkoli pivot do Asie jako takový asi nebude v budoucnu chápán jako mezník v americké zahraniční politice celkově, jeho dopady na Korejskou republiku budou pravděpodobně znatelné dlouhodobě. Ať už jde o dohodu o volném obchodu KORUS FTA, kterou překvapivě prezident Trump pouze modifikoval, o revitalizaci armády, která vytvořila v korejské společnosti příznivější podmínky pro pobyt amerických vojáků, nebo o posílení bezpečnostní spolupráce, která bude i v budoucnu chránit Korejskou republiku

před neustále se vyvíjejícím severokorejským jaderným programem.

Summary

When Barack Obama took office in 2009, his goals were clear – to leave the Middle East and strengthen the U. S. presence in other, less hostile parts of the world, particularly in Asia. Therefore, in 2011, a new foreign policy that promised a lasting American attention to Asia Pacific, was announced. Today, this policy is known as „pivot to Asia“.

As of today, pivot to Asia remains a controversial topic among American policymakers and specialists. Many say that the policy was not finished and by the end of Obama’s second term, it quietly disappeared. And in general, that could be the case. Current president Donald Trump dismissed this policy as soon as he took office and that effectively prevented the pivot from having an actual broader impact. However, if we take a look at each country in Asia-Pacific separately, we might notice changes, especially when comparing the pre-Obama and post-Obama state of relations with the U.S..

South Korea is a perfect example of a country where Obama’s policy played a significant role. Unlike George W. Bush, Barack Obama was capable of building trust and understanding between him and his Korean counterparts which resulted in the first coordinated North Korea policy of ROK and the U.S. in years, not including the Six Party Talks. Under his lead, a notable shift also happened in revitalization of United States Forces Korea, namely the relocation of units and tour normalization. In the trade sphere, the Korea–U.S. free trade agreement was finally ratified after many years of negotiations.

This bachelor thesis’ goal was to determine whether or not was Obama’s pivot to South Korea successful and to answer the research question of what impact did Obama’s pivot to Asia have on the U.S. – South Korean relations. The analysis confirmed, that this policy helped to strengthen the cooperation and was indeed a success. While we can argue if pivot to Asia had an actual value in general, in the case of South Korea the positive shift in relations with the U.S. is undeniable. That is because we can compare the state of relations under George W. Bush and Roh Moo Hyun with the state under Barack Obama and Lee Myung Bak or Park Geun Hye. The difference is almost dramatical.

While it is true, that Obama’s pivot to Asia will probably not be considered a paradigm change, South Korea will feel the impact in the future as well. Through the ROK – U.S. free trade agreement, through the revitalized United States Forces Korea or through the continuous protection from the North Korean threat.

Použitá literatura

Primární zdroje:

- CHANLETT-AVERY, CAMPBELL, MACKEY, MANYIN a Mary Beth D. NIKITIN. Červenec 2018. „North Korea: U. S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation“. Congressional Research Service.
<https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41259.pdf>
- CHANLETT-AVERY, COOPER, MANYIN, NIKITIN a Ian E. RINEHART. Duben 2013. "U. S.-South Korea Relations". Congressional Research Service.
https://www.everycrsreport.com/files/20130426_R41481_b6731434c3e9edd49bedc46843f240c5c0fe7000.pdf
- CHANLETT-AVERY, COOPER, MANYIN, NIKITIN a Ian E. RINEHART. Únor 2014. „U. S. - South Korea Relations". Congressional Research Report.
<https://www.files.ethz.ch/isn/125800/222077.pdf>
- CHANLETT-AVERY, COOPER, MANYIN, NIKITIN a Ian E. RINEHART. Červenec 2015. "U. S.-South Korea Relations". Congressional Research Report.
https://www.everycrsreport.com/files/20151008_R41481_c6ac1329ed9ddfe921a2f763b23ead87bddf9404.pdf
- CHANLETT-AVERY, Emma. Červen 2011. "The U. S. - Japan Alliance". Congressional Research Service. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33740.pdf>
- CHANLETT-AVERY, FEICKERT, HILDRETH, MANYIN, MCINNIS a Mary Beth D. NIKITIN. Listopad 2017. „The North Korean Nuclear Challenge: Military Options and Issues for Congress“. Congressional Research Service.
<https://fas.org/sgp/crs/nuke/R44994.pdf>
- CHANLETT-AVERY, MANYIN, NIKITIN a Mi Ae TAYLOR. Prosinec 2010. „U. S.-South Korea Relations“, Congressional Research Service.
https://www.everycrsreport.com/files/20101208_R41481_c0c83d60ef8a6019d7bf24f077510d3a6e9f71f8.pdf
- CHANLETT-AVERY, NIKITIN, PARK a Ian E. RINEHART. Červenec 2015. "North Korea: U. S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation“.

Congressional Research Service.

https://www.everycrsreport.com/files/20150721_R41259_5c01f413a4a4f10236ffdbbb3665ada9118390cb.pdf

- CLINTON, Hillary. Říjen 2011. „America’s Pacific Century“. Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>
- COOPER, JURENAS, MANYIN a Michaela D. PLATZER. Leden 2011. "The Proposed U. S.-South Korea Free Trade Agreement (KORUS FTA): Provisions and Implications“. Cornell University ILR School. https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/key_workplace/813/
- JURENAS, MANYIN, PLATZER a Brock R. WILLIAMS. Září 2014. "The U.S.-South Korea Free Trade Agreement (KORUS FTA): Provisions and Implementation". Congressional Research Service. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL34330.pdf>
- COOPER, William H. a Mark E. MANYIN. Květen 2006. „The Proposed South Korea – U. S. Free Trade Agreement (KORUSFTA)“. Congressional Research Service. <http://nofta-ip.jinbo.net/files/CRS%20Report%20May%2024%202006.pdf>
- FERGUSSON Ian F., MCMINIMY Mark A., Brock R. WILLIAMS. Únor 2016. „The Trans-Pacific Partnership (TPP): In Brief“. Congressional research service. <https://fas.org/sgp/crs/row/R44278.pdf>
- HYE, Park Geun. Září 2011. „A New Kind of Korea: Building Trust Between Seoul and Pyongyang“. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/northeast-asia/2011-09-01/new-kind-korea>
- KONISHI, Weston S. a Mark E. MANYIN. Září 2009. "South Korea: Its Domestic Politics and Foreign Policy Outlook ". Congressional Research Service. <https://www.hsdl.org/?view&did=32756>
- NIKSH, Larry A. Červenec 2008. "Korea-U.S. Relations: Issues for Congress". CRS Report for Congress. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33567.pdf>

- NIKSH, Larry A. Červenec 2010. "Korea-U.S. Relations: Issues for Congress". CRS Report for Congress. <https://www.everycrsreport.com/reports/RL33567.html>
- OBAMA, Barack. Červenec 2007. „Renewing American Leadership“. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/2007-07-01/renewing-american-leadership>
- "Agreement on Normalization of the Gaeseong Industrial Complex". Červenec 2013. ROK Ministry of Unification. <https://www.ncnk.org/sites/default/files/content/resources/publications/Gaesong%20normalization%20agreement.pdf>
- "Agreement Between the UNITED STATES OF AMERICA and the REPUBLIC OF KOREA for Special Measures relating to Article V of the Agreement under Article IV of the Mutual Defense Treaty". Únor 2014. Defense: Facilities and Areas and the Status of United States Armed Forces. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/14-618-Republic-of-Korea-Defense-SMA-w-Imple-Arrang-and-Notes.pdf>
- "Defense Management: Comprehensive Cost Information and Analysis of Alternatives Needed to Assess Military Posture in Asia". Květen 2011. United States Government Accountability Office. <https://www.gao.gov/assets/320/318776.pdf>
- „News Inside – President Park Geun-Hye on North Korea“. Únor 2016. Arirang Issue, Youtube. Videozáznam. <https://www.youtube.com/watch?v=h6nbQe4u3Tk>
- „President Obama on South Korea-U.S. Agreement“. Prosinec 2010. The Obama White House. Videozáznam. <https://obamawhitehouse.archives.gov/photos-and-video/video/2010/12/04/president-obama-south-korea-trade-agreement>
- „President Obama Speaks to the Australian Parliament“. 2011. The Obama White House. Videozáznam. <https://obamawhitehouse.archives.gov/photos-and-video/video/2011/11/17/president-obama-speaks-australian-parliament>
- „Statement On Bilateral Meeting With President Hu Of China“. Duben 2009. The White House: Office of the Press Secretary.

<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/statement-bilateral-meeting-with-president-hu-china>

- "The Risk of Losing Military Technology Superiority And Its Implications For U.S. Policy, Strategy, And Posture In The Asia-Pacific". Duben 2015. Committee On Armed Services, House of Representatives". 114th Congress.
<https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-114hhrg94747/pdf/CHRG-114hhrg94747.pdf>

Sekundární zdroje:

Odborné články:

1. ALBERT, Eleanor. Červen 2019. "The China-North Korea Relationship". Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/backgrounder/china-north-korea-relationship>
2. ANDERSON Nicholas D a CHA, Victor D. Prosinec 2017. "The Case Of The Pivot To Asia: System Effects And The Origins Of Strategy". Political Science Quarterly 132. 595-617.
3. AHN, Taehyung. 2012. "Patience or Lethargy?: U. S. Policy toward North Korea under the Obama Administration", North Korean Review 8:1. 67-83.
4. DELISLE, Jacques. Únor 2016. „International Law in the Obama Administration's Pivot to Asia: The China Seas Disputes, the Trans-Pacific Partnership, Rivalry with the PRC, and Status Quo Legal Norms in U. S. Foreign Policy“. Case Western Research of International Law 48. 143-176.
5. GAJDOS, Lukas a Roberto BENDINI. Leden 2013. "Quick Policy Inside: The 2012 South Korean presidential election". Directorate-General for External Policies. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2013/491471/EX-PO-AFET_SP\(2013\)491471_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2013/491471/EX-PO-AFET_SP(2013)491471_EN.pdf)
6. JACKSON, Van. 2019. „The Rebalance, Entrapment Fear and Collapsism: The Origins of Obama's North Korean Policy“. Asian Perspective 43: 4. 593-619.
7. JONSSON, Gabriel. Zář 2015. "Can the Japan-Korea Dispute on "Comfort Women" be Resolved?". Korea Observer 46: 3. 489-515.

8. KANG, LEE, KIM, Young-Gui a Hyuk-Hwanh KIM. Srpen 2014. "Korea-U.S. FTA in Its Second Year: Current Status of Impementation". KIIEP World Economy Update 4:23. 10 stran.
9. KIM, Dongsoo. Prosinec 2015. „The Obama Administration Policy Toward North Korea: The Causes and Consequences of Strategic Patience“. Journal of Asian Public Policy 9:1. 32-44.
10. KIM, Jiyoona, KIM, Young Ho, LEE, Geun, a Scott A SNYDER. Leden 2018. "Domestic Constraints on South Korean Foreign Policy". Council on Foreign Relations.
https://cdn.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/Discussion_Paper_Series_Snyder_et_al_South_Korean_Constraints_OR.pdf
11. KIM, Suk Kyoon. Srpen 2012. „China and Japan Maritime Disputes in the East China Sea: A Note on Recent Developments“. Ocean Development & International Law 43. 296-308.
12. KOIDE, Reiko. Březen 2011. „Critical New Stage in Japan’s Textbook Controversy“. The Asia-Pacific Journal 12:13. <https://apjjf.org/2014/12/13/Koide-Reiko/4101/article.html>
13. LEE, Sang Hyun. 2008. "Rok-U.S. Relations in Lee Myung-Bak Government: Toward a Vision of a 21st Century Strategic Alliance“. The Journal of East Asian Affairs 22:1. 1-32.
14. MARTIN, Curtis H. 2007. "G. W. Bush and North Korea: A Levels of Analysis View". Pacific Focus 22:1. 111-136
15. PARK, Won Gon. Leden 2011. "North-South Korea Relations Under the Lee Myung-bak Administration: The North's Provocations and the South's Principled Response". The Korean Journal od Defense Analysis 23:3. 321-333.
16. SCHMITT, Gary J. Říjen 2009. „The Obama Administration's Approach to Asia: Early Signals“. Washington D. C.: American Enterprise Institute for Public Policy Research 2.

<https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep03073.pdf?refreqid=excelsior%3Ac42b3f6c22b656e349d0a0a5e70c6c33>

17. SCHOTT, Jeffrey J. Červenec 2011. "Why the Korea-United States Free Trade Agreement is a Big Deal". *Seri Quaterly*. 23-29.
18. SCHOTT, Jeffrey J. 2017. „Will the KORUS FTA have an Encore?“ Peterson Institute for International Economics. <https://www.piie.com/blogs/trade-investment-policy-watch/will-korus-fta-have-encore>
19. SEO, Jungkun. Leden 2015. "Security ties or electoral connections? The US Congress and the Korea–U. S. Free Trade Agreement, 2007–2011". *International Relations of the Asia Pacific* 15. 217-243.
20. SHIN, Gi Wook. 2012. "Identity Politics and Policy Disputes in U. S.-Korea Relations". *Political Science Quaterly* 127:2. 289-310
21. SNYDER, Scott A. Září 2012. „U. S. Policy Toward the Korean Peninsula: Accomplishments and Future Challenges“. *Kokusaimondai (International Affairs)*: 614. http://www2.jiia.or.jp/en/pdf/publication/2012-09_003-kokusaimondai.pdf
22. STANGARONE, Troy. Březen 2013. "Prospects for the U. S.-Korea Alliance Under Park and Obama". Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/blog/troy-stangarone-prospects-us-korea-alliance-under-park-and-obama>
23. WEITZ, Richard. Leden 2013. „An enduring partnership: South Korea and the United States“. *Korean Journal of Defence Analysis* 25:3. 301-315.
24. YOON, Soyeon. Prosinec 2015. "South Korea's Wartime Operational Control Transfer Debate: From an Organizational Perspective". *Journal of International Area Studies* 22:2. 89-108

Novinové články:

1. CRAIL, Peter. 2009. „U. S. Allies Warn Against NK Space Launch“. Washington D. C.: Arms Control Today. <https://www.armscontrol.org/act/2009-03/us-allies-warn-against-nk-space-launch>
2. CROSSAN, Andrea. Prosinec 2015. "Finally, Japan delivers definitive apology to South Korea for 'Comfort Women'". Public Radio International. <https://www.pri.org/stories/2015-12-28/finally-japan-delivers-definitive-apology-south-korea-comfort-women>
3. GRIGGS, Troy. Srpen 2017. „What can North Korea Reach With Its Missiles?“. The New York Times. <https://www.nytimes.com/interactive/2017/08/10/world/asia/what-can-north-korea-reachwith-its-missiles.html>
4. HO, Song Sang. Leden 2014. "Ex-U.S. Defense Chief Calls Roh ‚Crazy‘". Korea Herald. <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20140115000619&mod=skb>
5. KIM, Young Hie. Říjen 2004. "Bush is the problem.". The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2004/oct/15/uselections2004.usa>
6. KIRK, Don. Červenec 2002. „Road accident galvanizes the country: Deaths in Korea ignite anti-american passion“. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2002/07/31/news/road-accident-galvanizes-the-country-deaths-in-korea-ignite.html>
7. LANDLER, Mark a David E. SANGER. Květen 2013. "Obama Backs South Korea President's Policy on North". The New York Times. <https://www.nytimes.com/2013/05/08/world/asia/obama-backs-policy-of-south-koreas-president-on-north.html>
8. LEE, Kevin. Prosinec 2012. "The Incredibly Shrinking Lee Myung Bak". Suffragio. <http://suffragio.org/2012/12/11/the-incredibly-shrinking-lee-myung-bak/>
9. MCCURRY, Justin. Srpen 2010. "Japan repeats apology for Korean occupation as ties with Seoul improve". The Guardian.

- <https://www.theguardian.com/world/2010/aug/10/japan-repeats-apology-korean-occupation>
10. MCCURRY, Justin. Leden 2014. „South Korean president calls for cross-border family reunions“. The Guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2014/jan/06/south-korean-president-calls-for-cross-border-family-reunions>
  11. OH, Kongdan. Prosinec 2011. "The Death of Kim Jong-il". Brookings.
<https://www.brookings.edu/opinions/the-death-of-kim-jong-il/>
  12. PANDA, Ankit. Leden 2017. "The 'Final and Irreversible' 2015 Japan-South Korea Comfort Women Deal Unravels". The Diplomat.
<https://thediplomat.com/2017/01/the-final-and-irreversible-2015-japan-south-korea-comfort-women-deal-unravels/>
  13. ROWLAND, Ashley a Yoo Kyong CHANG. Duben 2014. "S. Korea assembly approves cost-sharing agreement with US". Stars and Stripes.
<https://www.stripes.com/news/s-korea-assembly-approves-cost-sharing-agreement-with-us-1.278190>
  14. SANGER, David A. Říjen 2006. „North Koreans Say They Tested Nuclear Device“. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2006/10/09/world/asia/09korea.html>
  15. SCHOGOL, Jeff a Kent Miller. Březen 2016. „315,000 U. S. and South Korean troops begin massive exercise as North threatens war“. Marine Corps Times.
<https://www.marinecorpstimes.com/news/your-marine-corps/2016/03/05/315000-u-s-and-south-korean-troops-begin-massive-exercise-as-north-threatens-war/>
  16. SOBLE, Jonathan. Srpen 2015. "Shinzo Abe's Bid to Redefine Japan and Its Military Has Echoes of Family History". The New York Times.
<https://www.nytimes.com/2015/08/14/world/asia/japan-military-shinzo-abe-family-history.html>
  17. WARD, Thomas J. a William D. LAY. Únor 2019. "Key Mileposts and Actors in Settling the Comfort Women Impasse". E-International Relations. <https://www.e-ir.info/2019/02/10/key-mileposts-and-actors-in-settling-the-comfort-women-impasse/>

18. WERTZ, Daniel. Leden 2017. „Inter-Korean Relations“. The National Committee on North Korea. <https://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/all-briefing-papers/inter-korean-relations>
19. "S Korean leader's island visit angers Japan". Srpen 2012. Aljazeera. <https://www.aljazeera.com/news/asia-pacific/2012/08/201281081820614896.html>
20. "South Korea/US: FTA jumps major hurdles, faces others". Duben 2007. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2007/04/03/news/03iht-oxan.0403.5124955.html>
21. „US to deploy THAAD missile battery to South Korea“. Září 2016. DOD News. https://www.army.mil/article/171316/us_to_deploy_thaad_missile_battery_to_south_korea

Knihy:

1. BADER, Jeffrey A. 2012. „Obama and China’s Rise: An Insider's Account of America's Asian Strategy". Washington D. C.: Brookings Institution Press. Kindle Edition. 202 stran.
2. GLOSSERMAN, Brad a Scott A. Snyder. Květen 2015. "Convergence and Alienation in Japan-South Korea Relations" v The Japan-South Korea Identity Clash: East Asia Security and the United States. Columbia University Press. 240 stran.
3. KATSIAFICAS, George N. 2012. "Asia's Unknown Uprisings: South Korean social movements in the 20th Century". Oakland: PM Press. 480 stran.

Další zdroje:

- 1.** Program on International Policy Attitudes. Březen 2011. "Views of US Continue to Improve in 2011 BBC Country Rating Poll". BBC World Service Poll. http://worldpublicopinion.net/wp-content/uploads/2017/12/BBCEvalsUS_Mar11_rpt.pdf